

Servering av frukost på landets skolor

Telefonintervjuer med kökspersonal på
landets grundskolor och gymnasieskolor

Arla Foods AB

Februari 2020

Argument

Fakta om undersökningen

Metod för datainsamling: Telefonintervjuer

Undersökningsmålgrupp: Någon i kökspersonalen på respektive skola. Ofta husmor, kokerska, kock eller likn. Undersökningen omfattade hela grundskolan (F-9) samt hela gymnasieskolan.

Urval: Slumpmässigt urval från skolenhetsregistret, som hanteras av Skolverket och SCB.

Antal svarande: 500 svarande på grundskolor, 250 svarande på gymnasieskolor.

Genomförandeperiod: 6-26 februari 2020

Uppdragsgivare: Food Service Marketing, Arla Foods AB, Maja Nordström

Ansvarig för projektet: Argument AB, Fredrik Erfelt

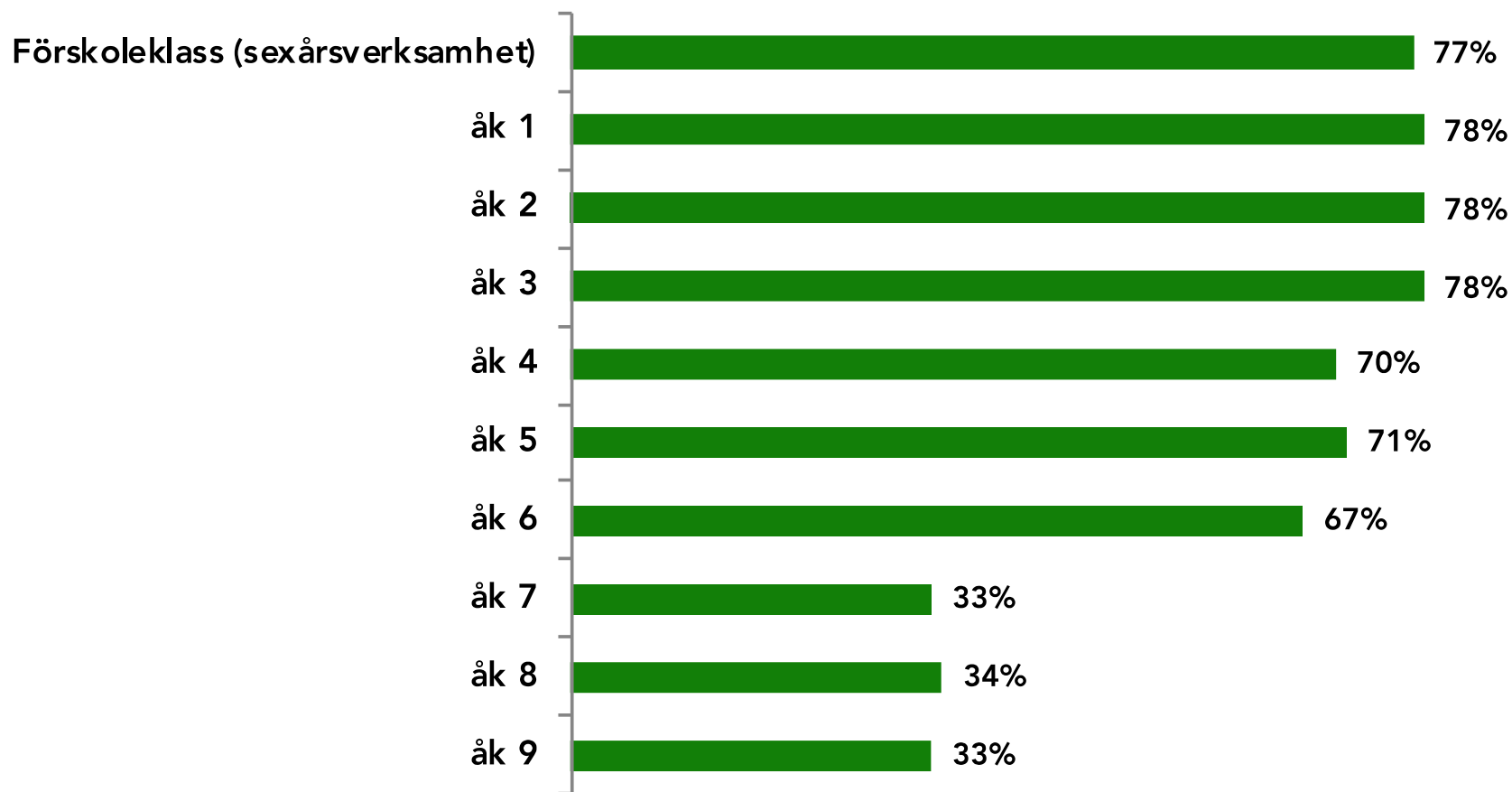
Genomförande av telefonintervjuer: PFM Research AB

Bakgrundsfakta om de medverkande grundskolorna och gymnasieskolorna

Årskurser – grundskolan

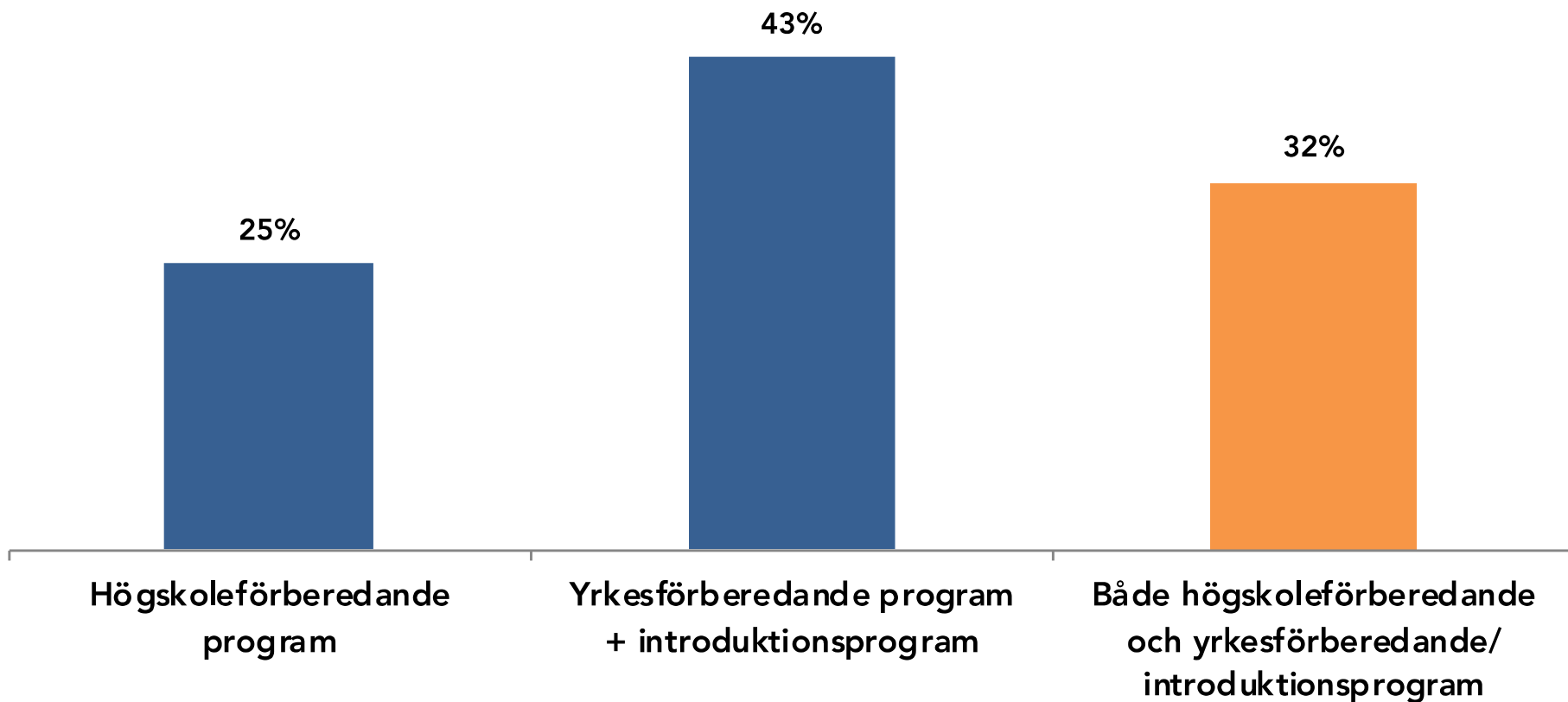
Vilka årskurser finns på skolan?

Typ av program – gymnasiet

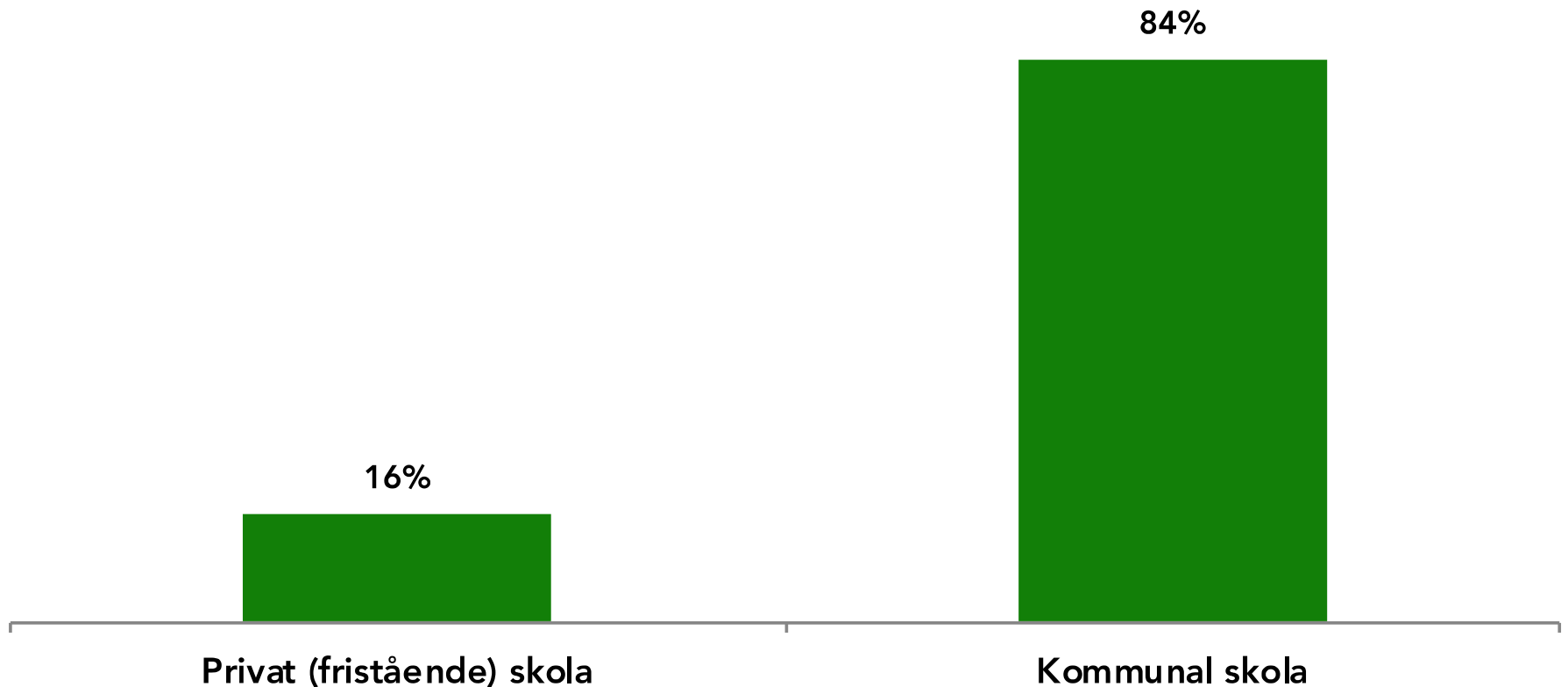
Vilken typ av program har ni på skolan?

Huvudman – grundskolan

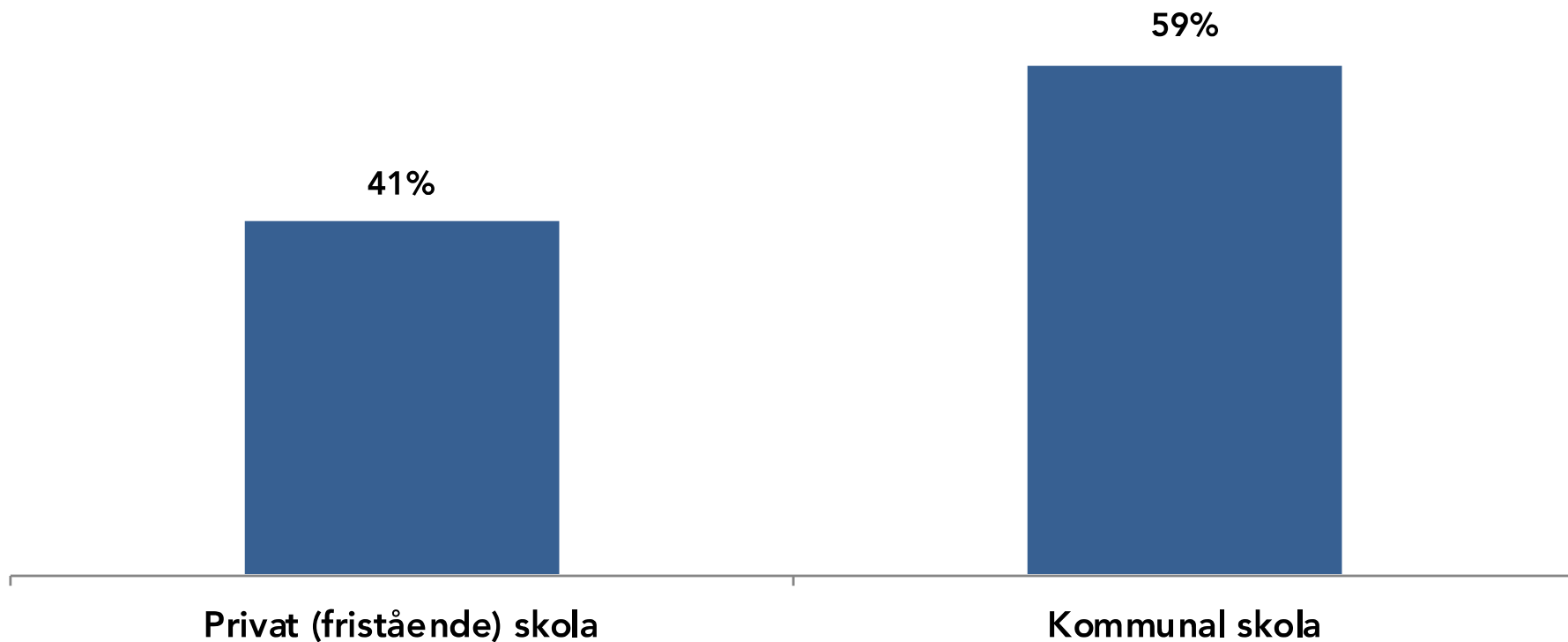
Är det en privat (fristående) skola eller en kommunal skola?

Huvudman – gymnasiet

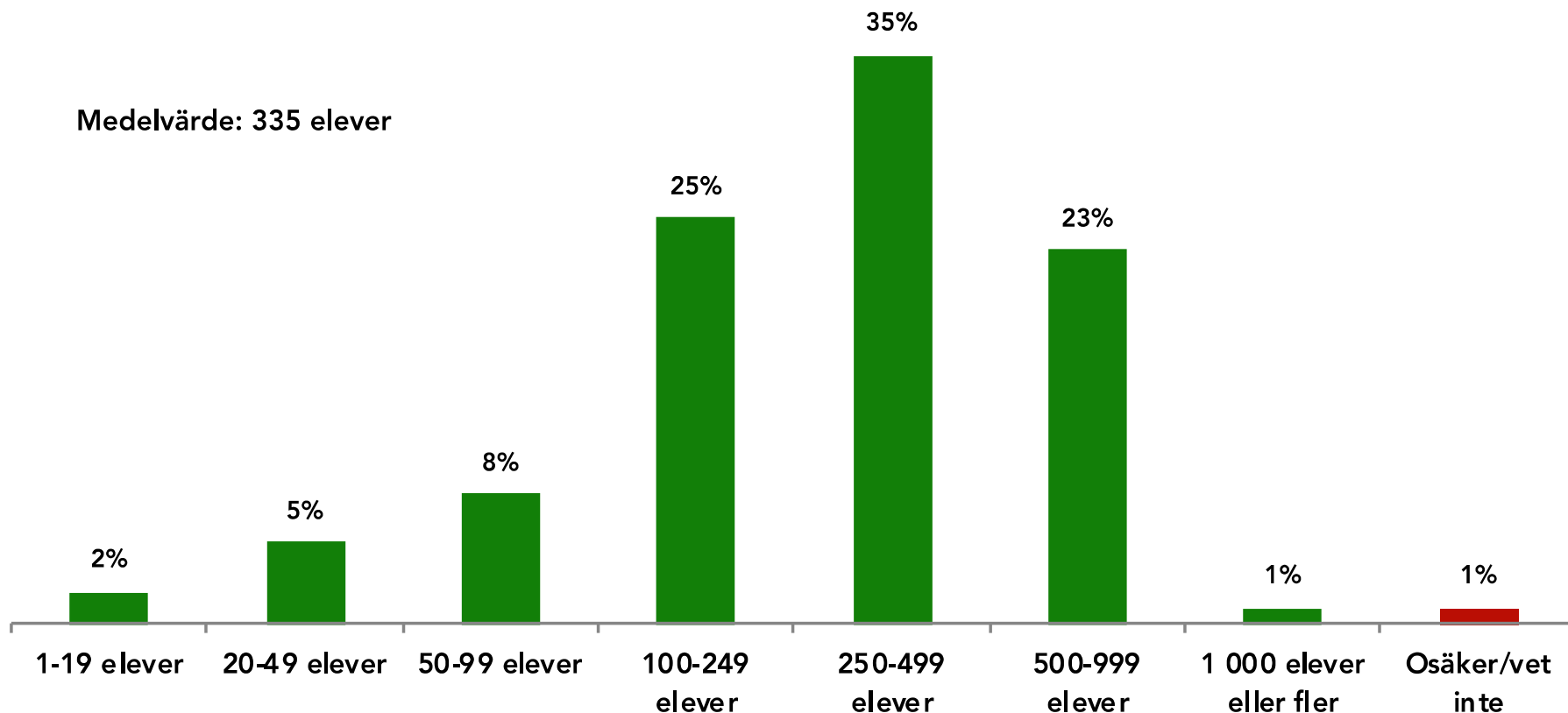
Är det en privat (fristående) skola eller en kommunal skola?

Antal inskrivna elever – grundskolan

Hur många elever går det på skolan, d v s antalet inskrivna elever?

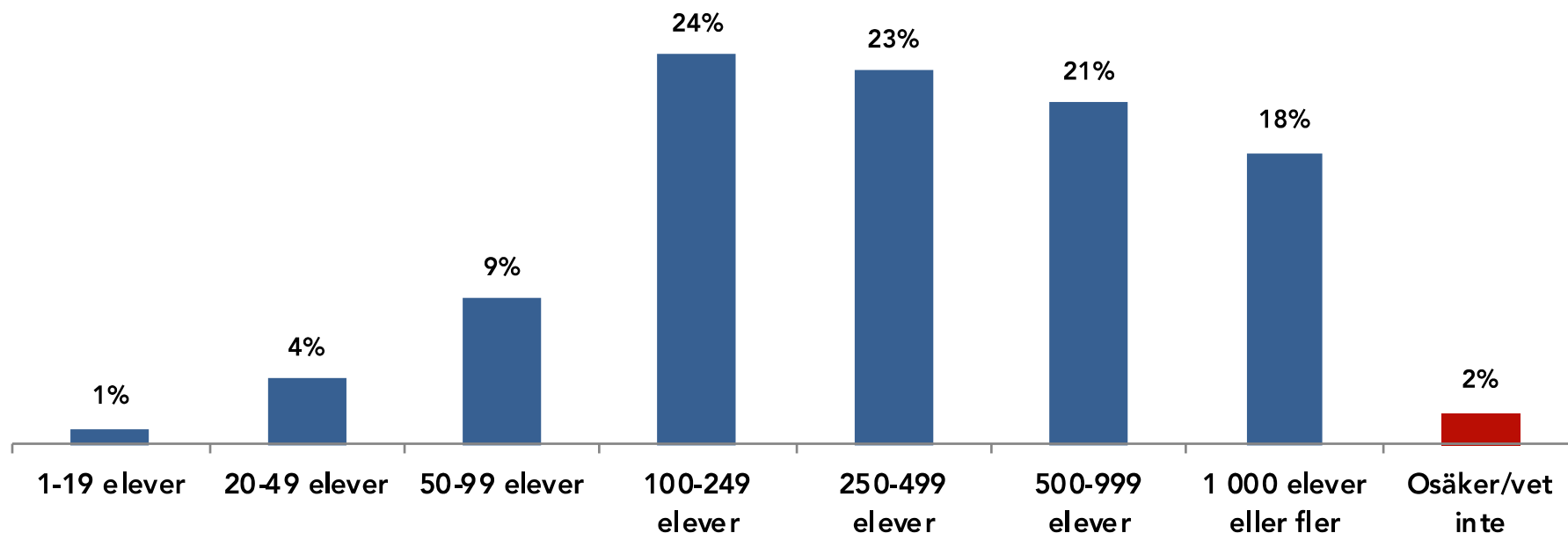

Antal inskrivna elever – gymnasiet

Hur många elever går det på skolan, d v s antalet inskrivna elever?

Medelvärde: 514 elever

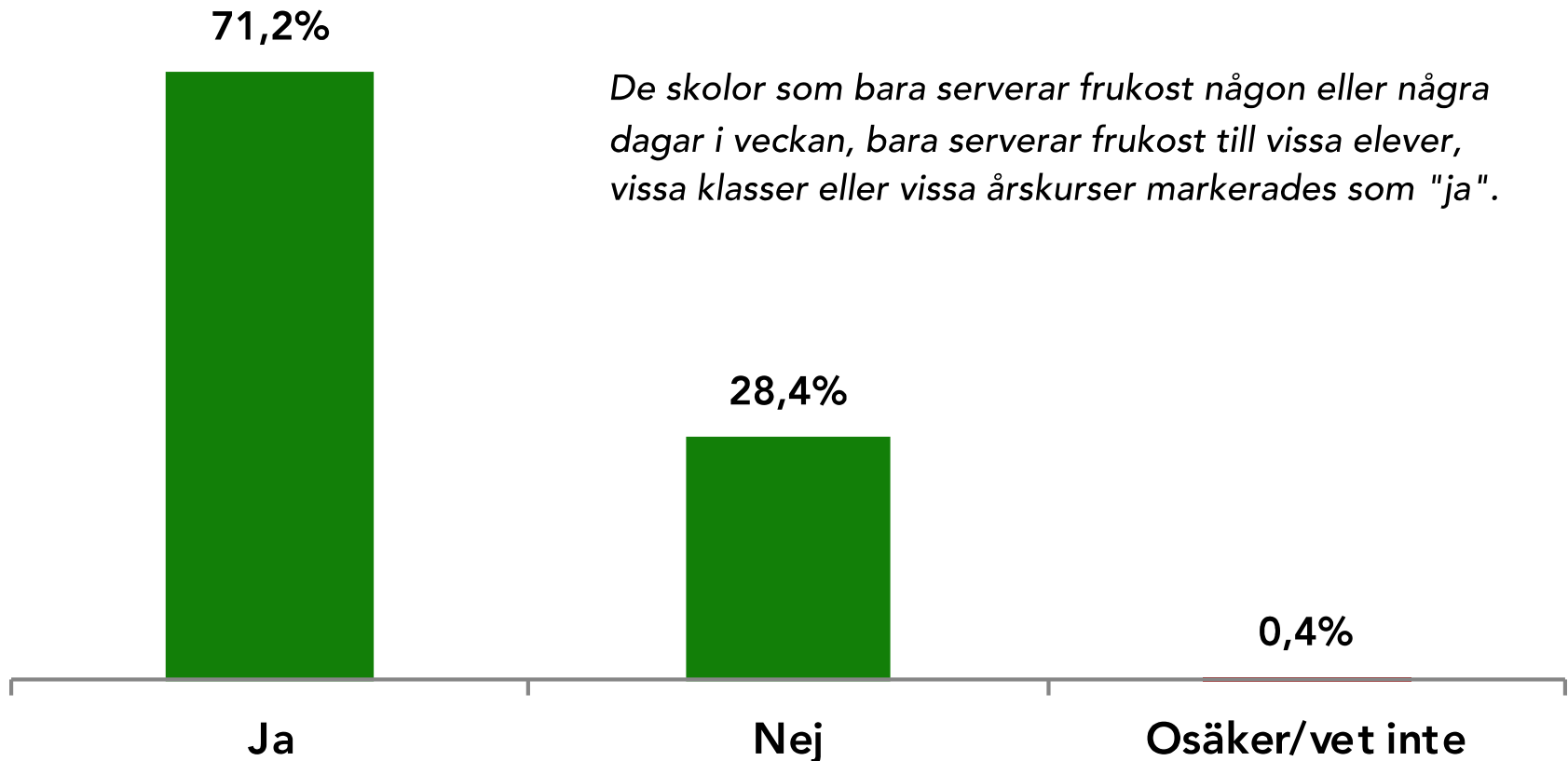
Förekomsten av frukostservering på grundskolor och gymnasier

Faktafrågor

Förekomsten av frukostservering – grundskolan

Serverar ni frukost till skolans elever?

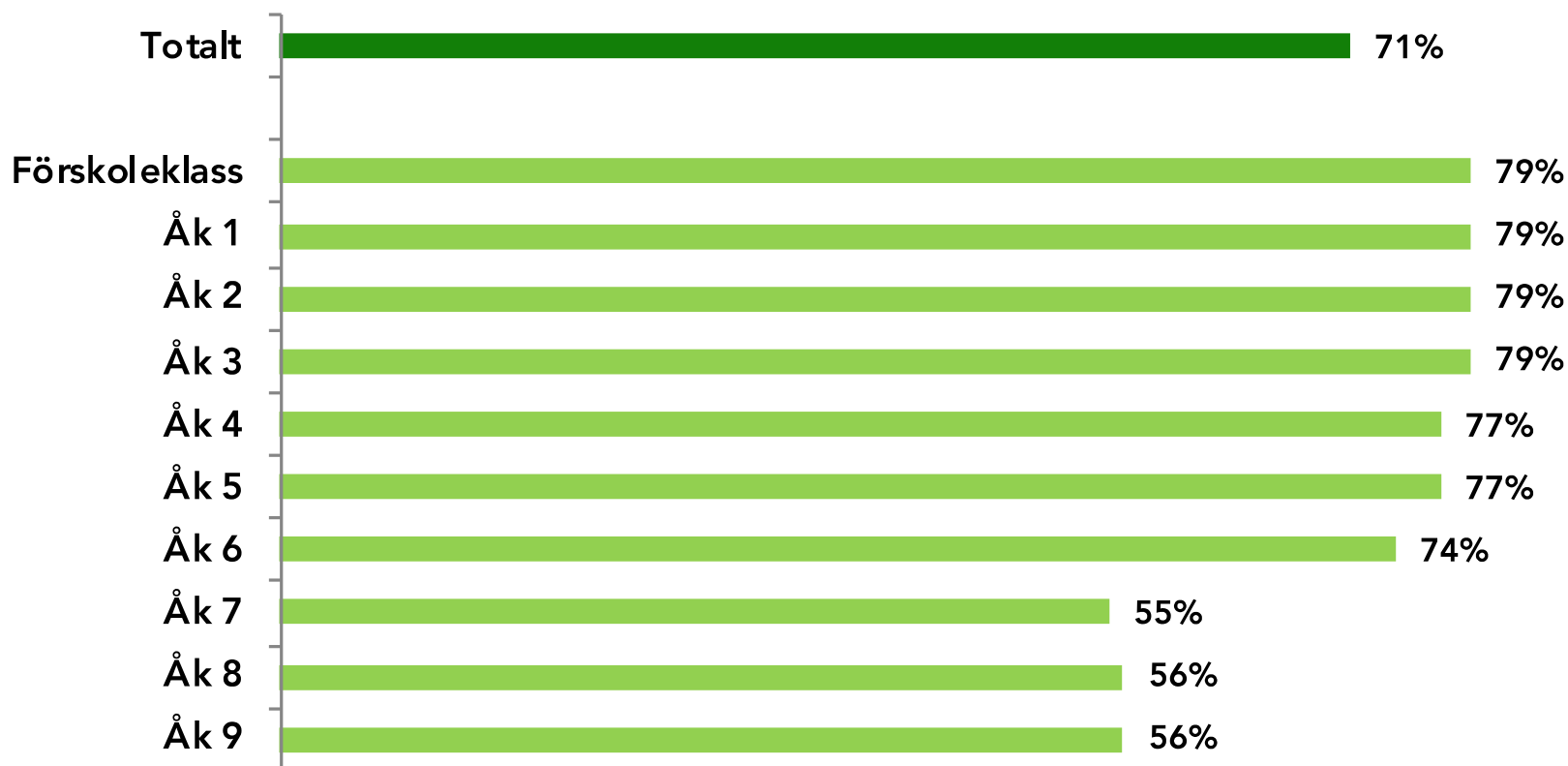

Förekomsten av frukostservering på olika undergrupper av grundskolor

Bild 1

Andelen skolor som serverar frukost till sina elever

Skillnader mellan skolor med olika årskurser

Förekomsten av frukostservering på olika undergrupper av grundskolor

Bild 2

Andelen skolor som serverar frukost till sina elever

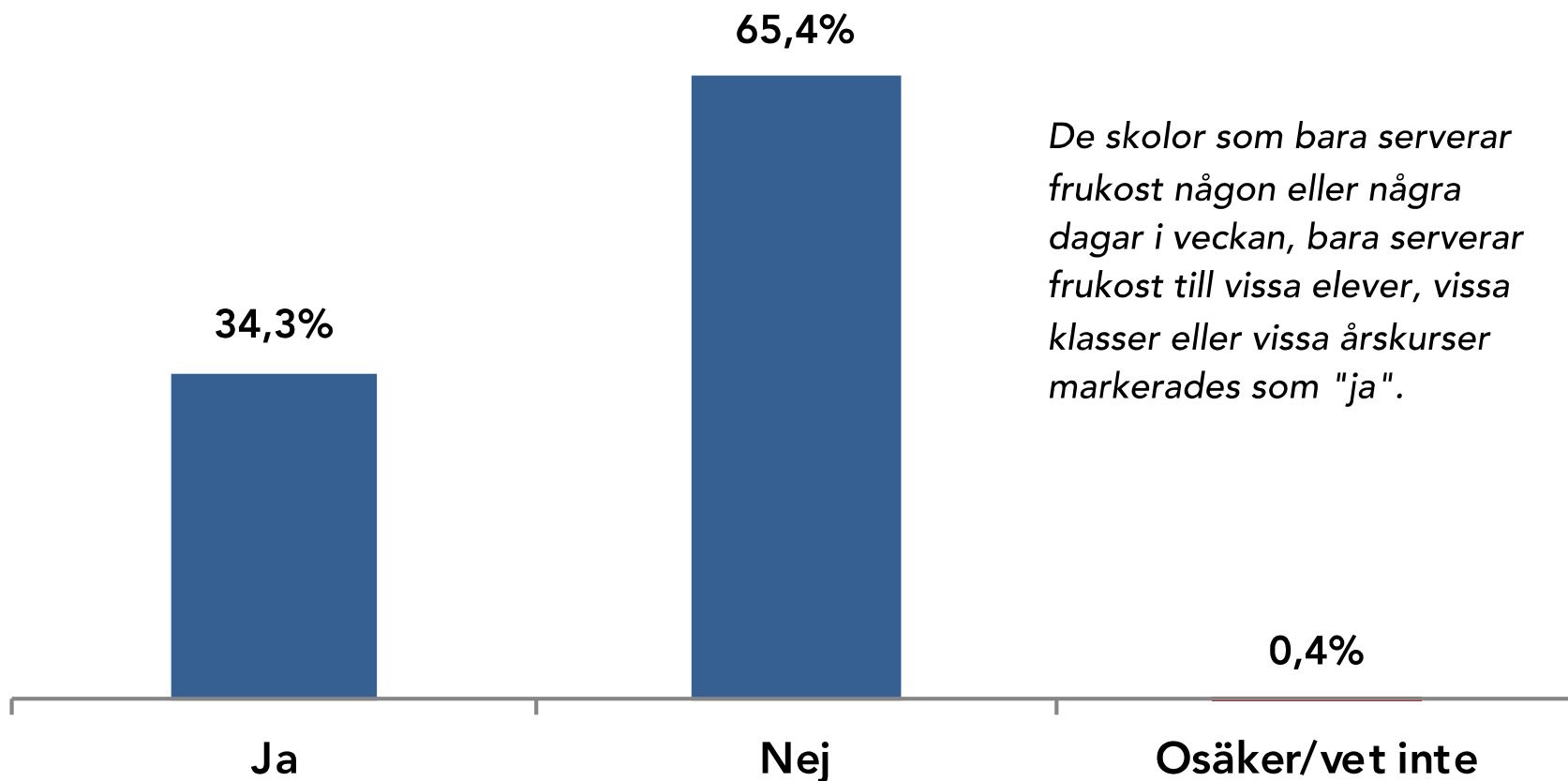
Skillnader mellan kommunala och fristående skolor samt mellan skolor med olika socioekonomisk status

Förekomsten av frukostservering – gymnasiet

Serverar ni frukost till skolans elever?

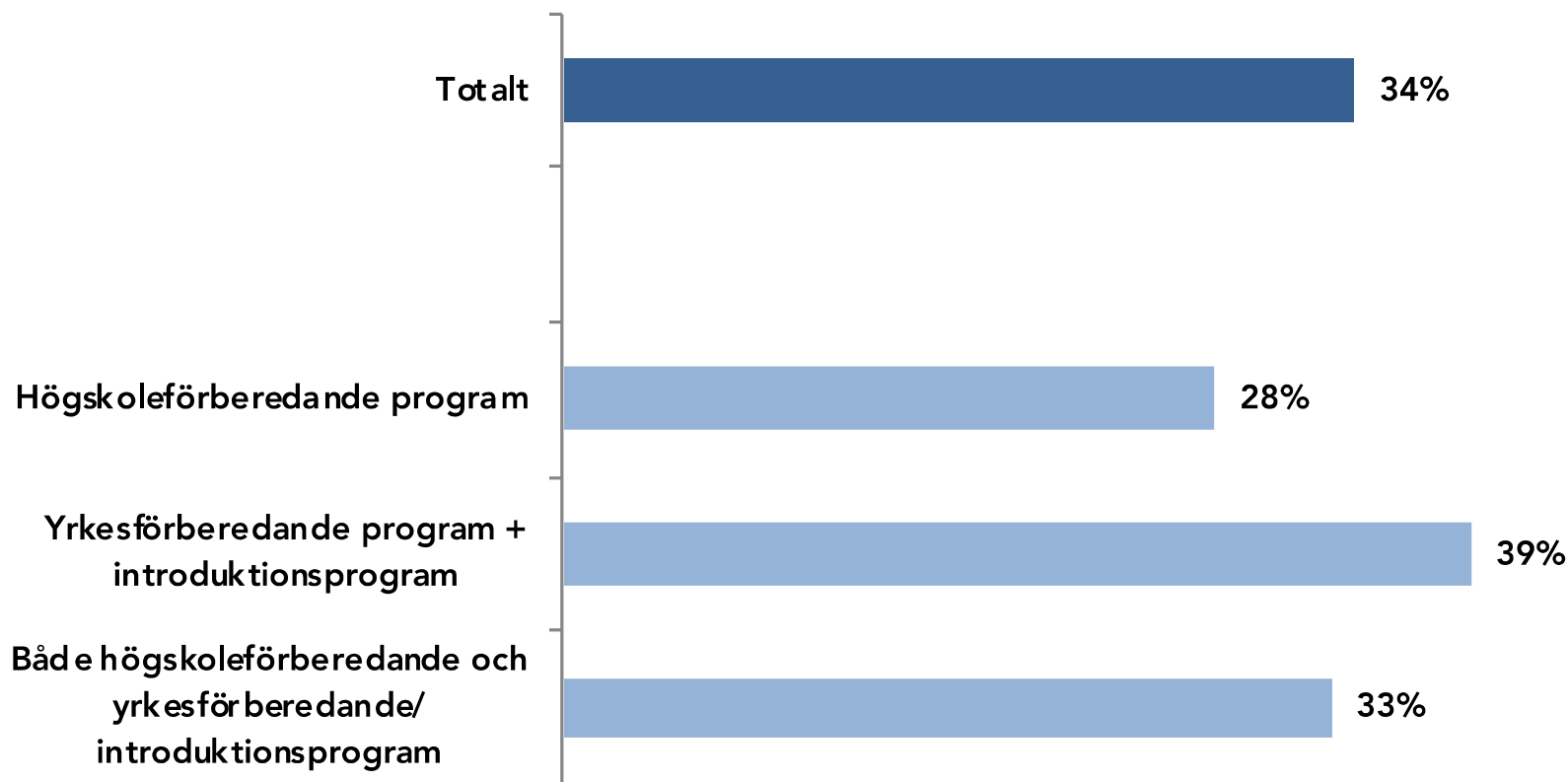

Förekomsten av frukostservering på olika undergrupper av gymnasieskolor

Bild 1

Andelen skolor som serverar frukost till sina elever

Skillnader mellan skolor med olika typer av program

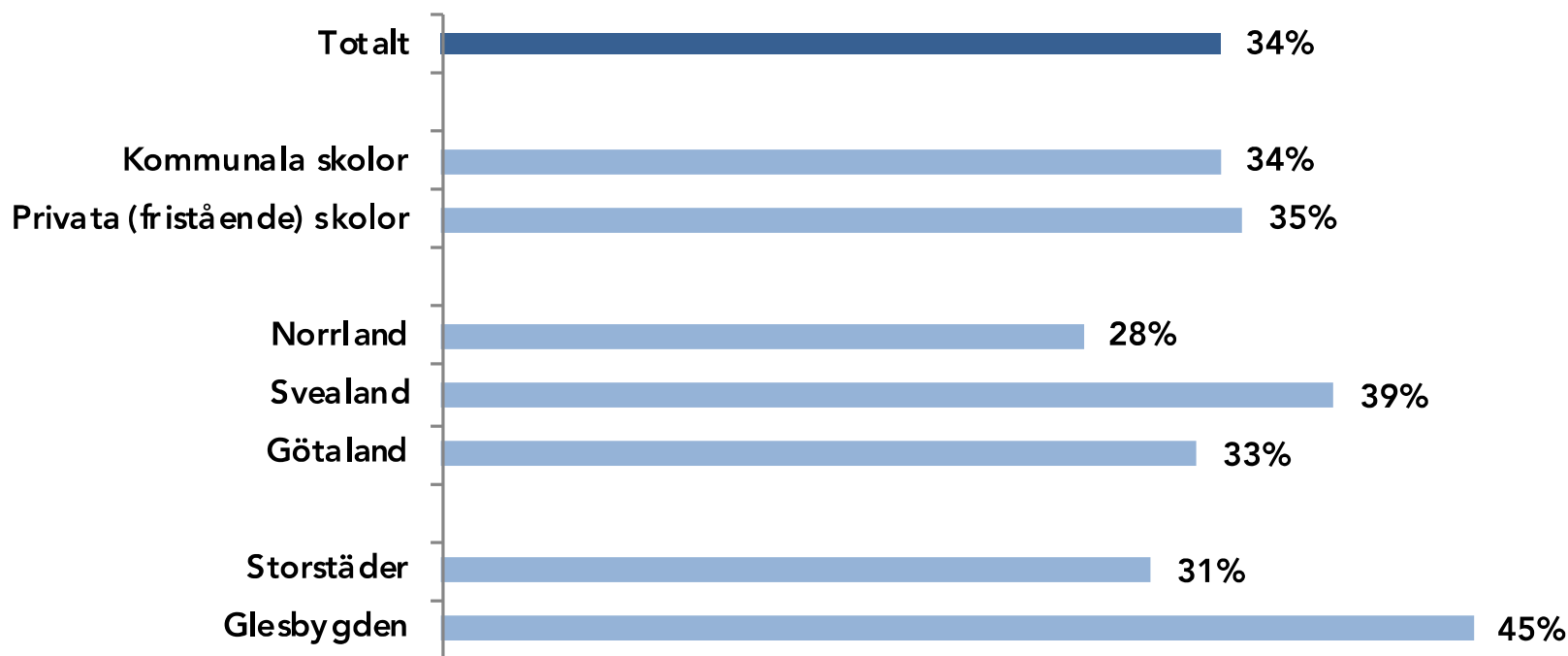

Förekomsten av frukostservering på olika undergrupper av gymnasieskolor

Bild 2

Andelen skolor som serverar frukost till sina elever

Skillnader mellan kommunala och fristående skolor, mellan olika geografiska delar av landet samt mellan olika ortsstorlekar

Servering av frukost på grundskolorna och gymnasieskolorna

Faktafrågor

Frågorna i detta kapitel besvarades av de 71% av grundskolorna och 34% av gymnasieskolorna som serverar frukost på skolan.

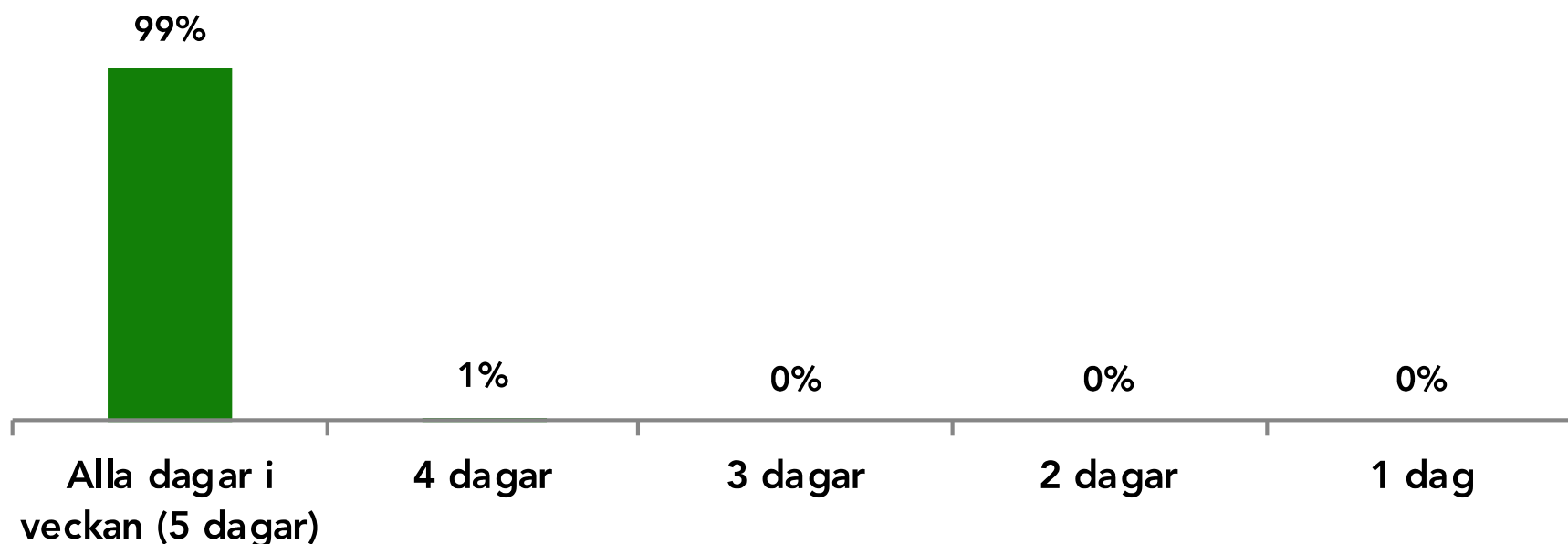

Antal dagar med frukostservering – grundskolan

Hur många dagar i veckan serverar ni frukost i skolan?

Utgå från en normalvecka, d v s en vecka med fem skoldagar.

Frågan besvarades endast av de dryga 71% som i den förra frågan uppgav att de serverar frukost på skolan.

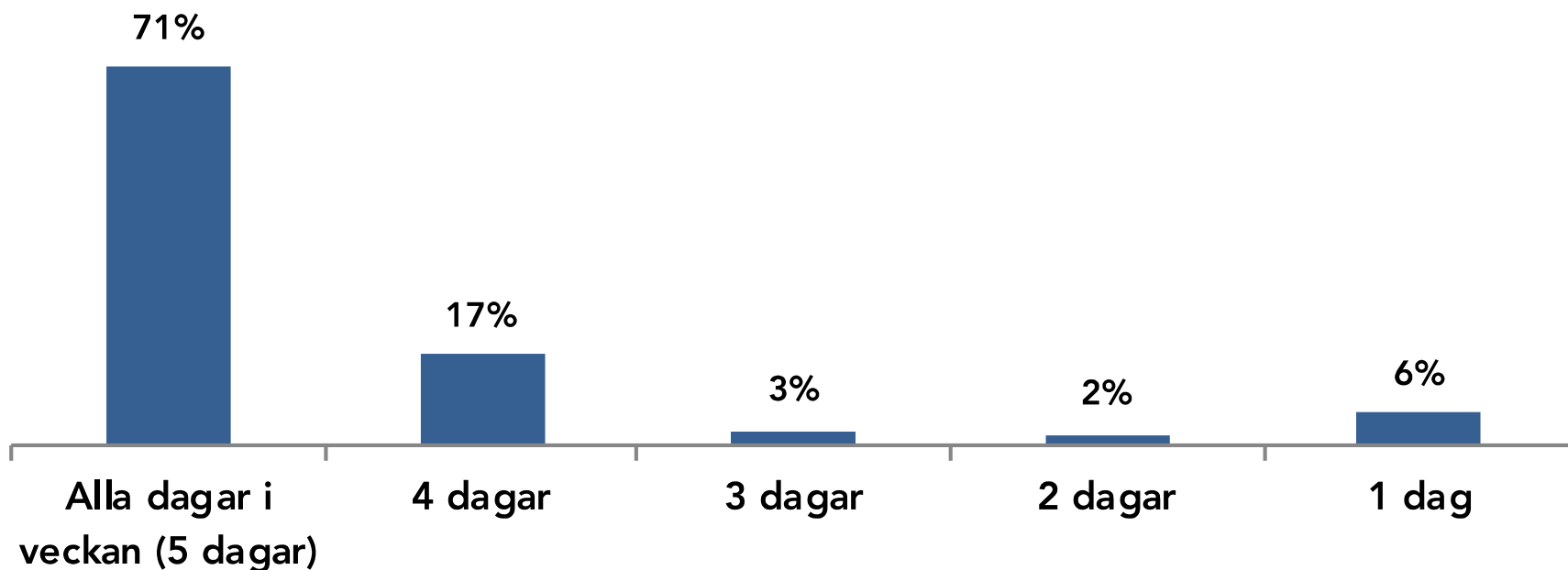

Antal dagar med frukostservering – gymnasiet

Hur många dagar i veckan serverar ni frukost i skolan?

Utgå från en normalvecka, d v s en vecka med fem skoldagar.

Frågan besvarades endast av de dryga 34% som i den förra frågan uppgav att de serverar frukost på skolan.

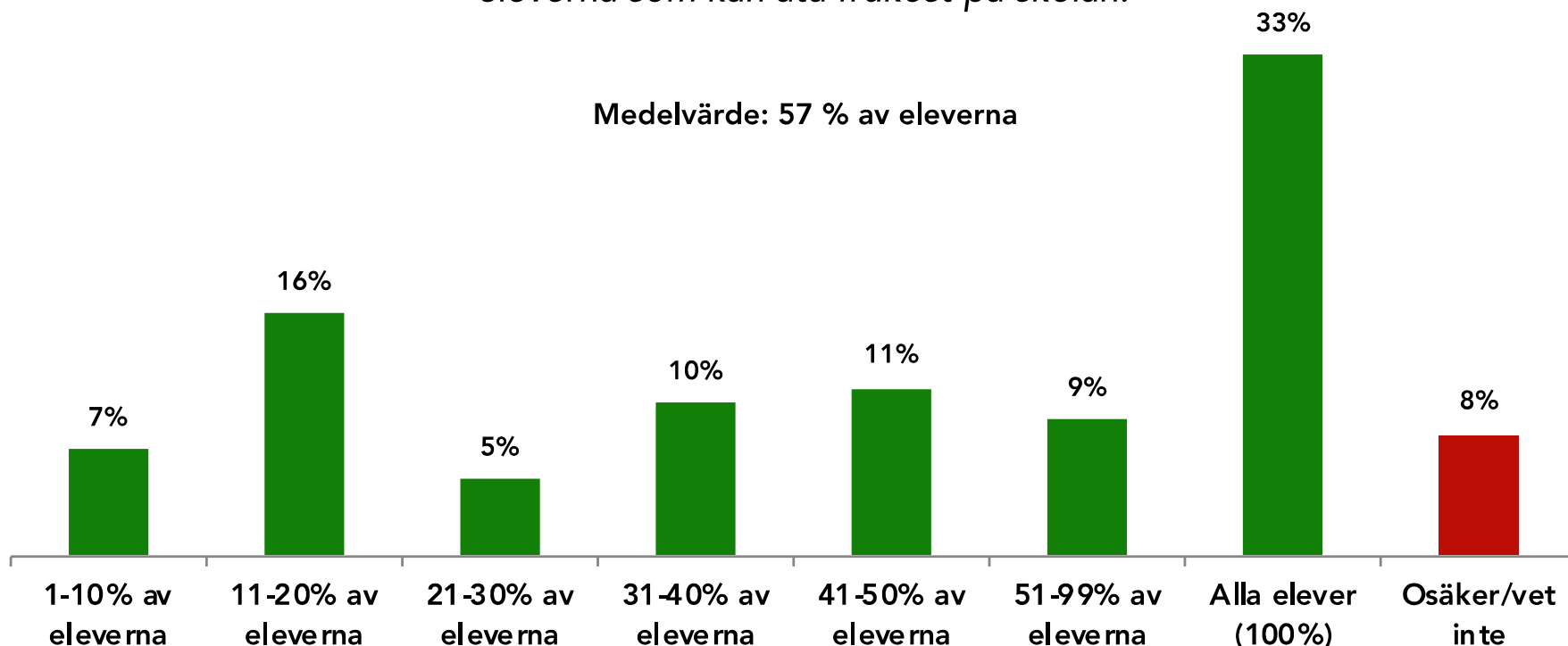
Antal/andel elever som kan äta frukost på skolan – grundskolan

Bild 2

Hur många av eleverna kan äta frukost på skolan?

Frågan besvarades endast av de dryga 71% som tidigare uppgav att de serverar frukost på skolan. Nedan visas hur många procent av de inskrivna eleverna som kan äta frukost på skolan.

Medelvärde: 57 % av eleverna

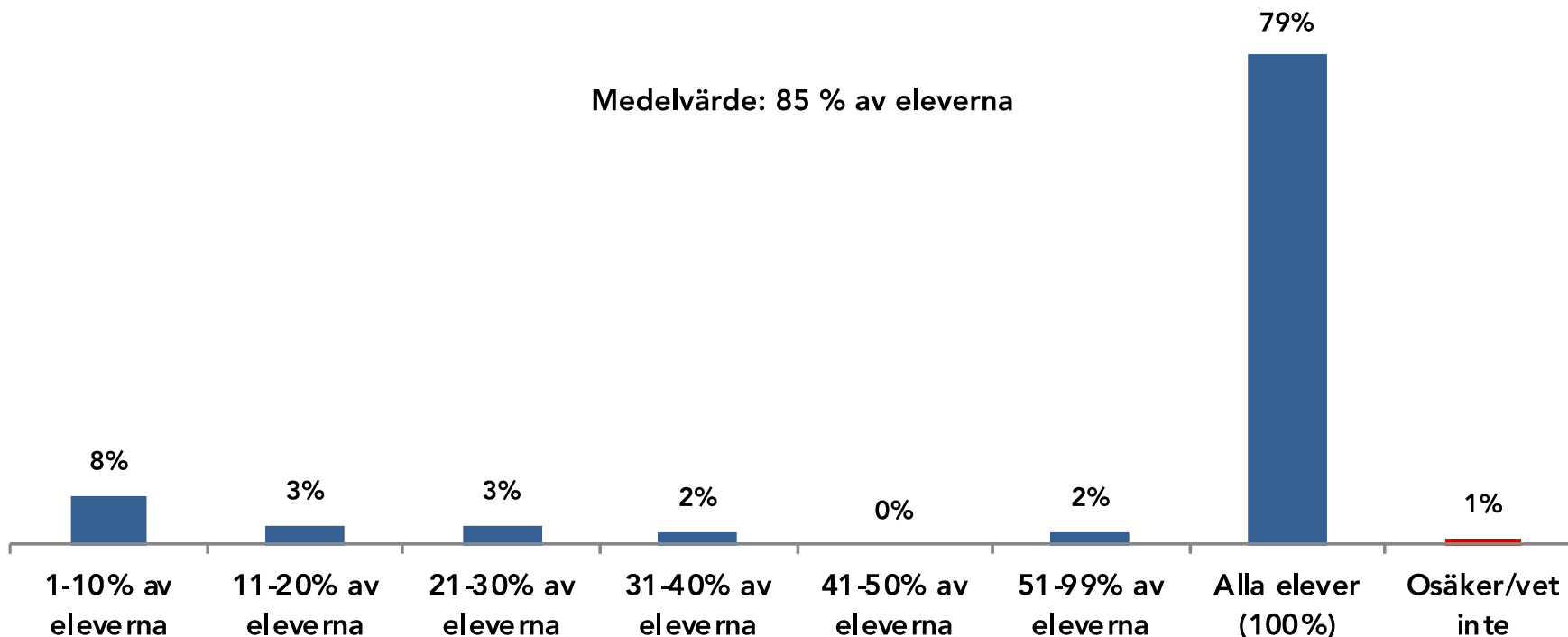

Antal/andel elever som kan äta frukost på skolan – gymnasiet

Hur många av eleverna kan äta frukost på skolan?

Frågan besvarades endast av de dryga 34% som tidigare uppgav att de serverar frukost på skolan. Nedan visas hur många procent av de inskrivna eleverna som kan äta frukost på skolan.

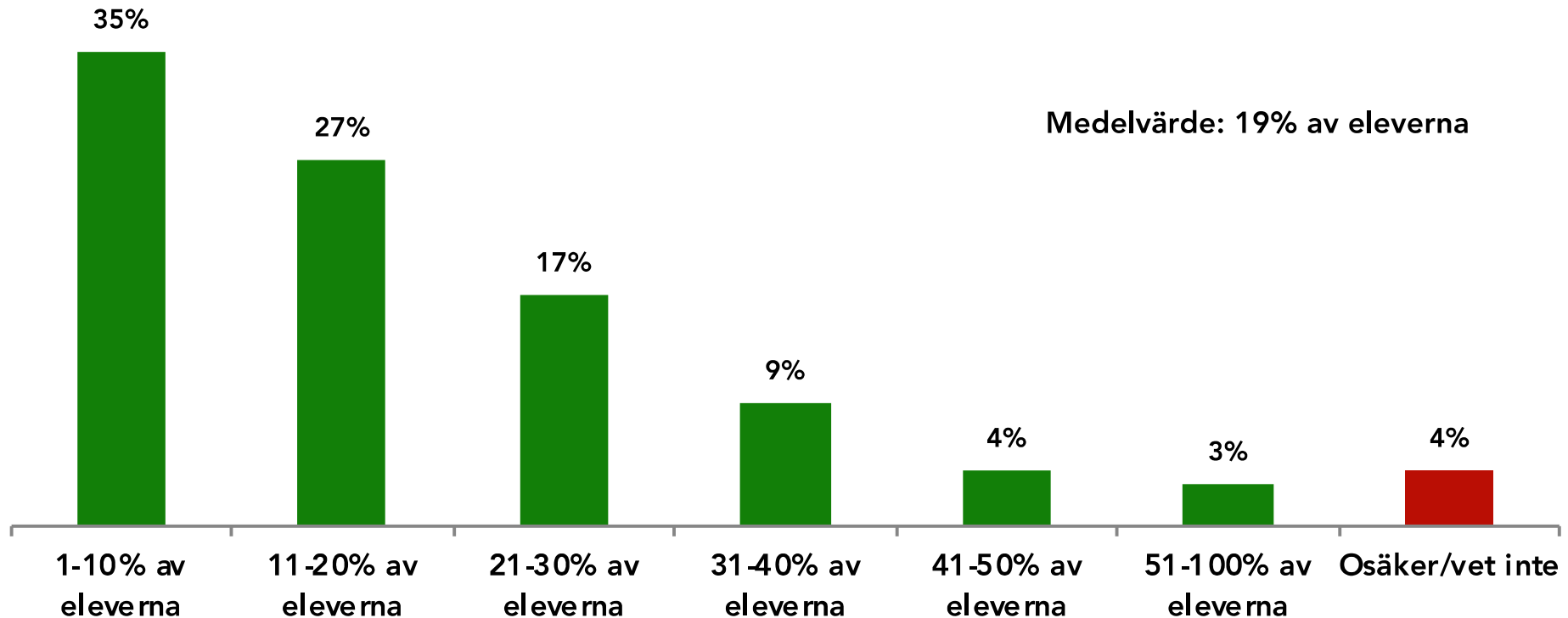
Medelvärde: 85 % av eleverna

Andelen elever som brukar äta frukost på skolan en vanlig dag – grundskolan

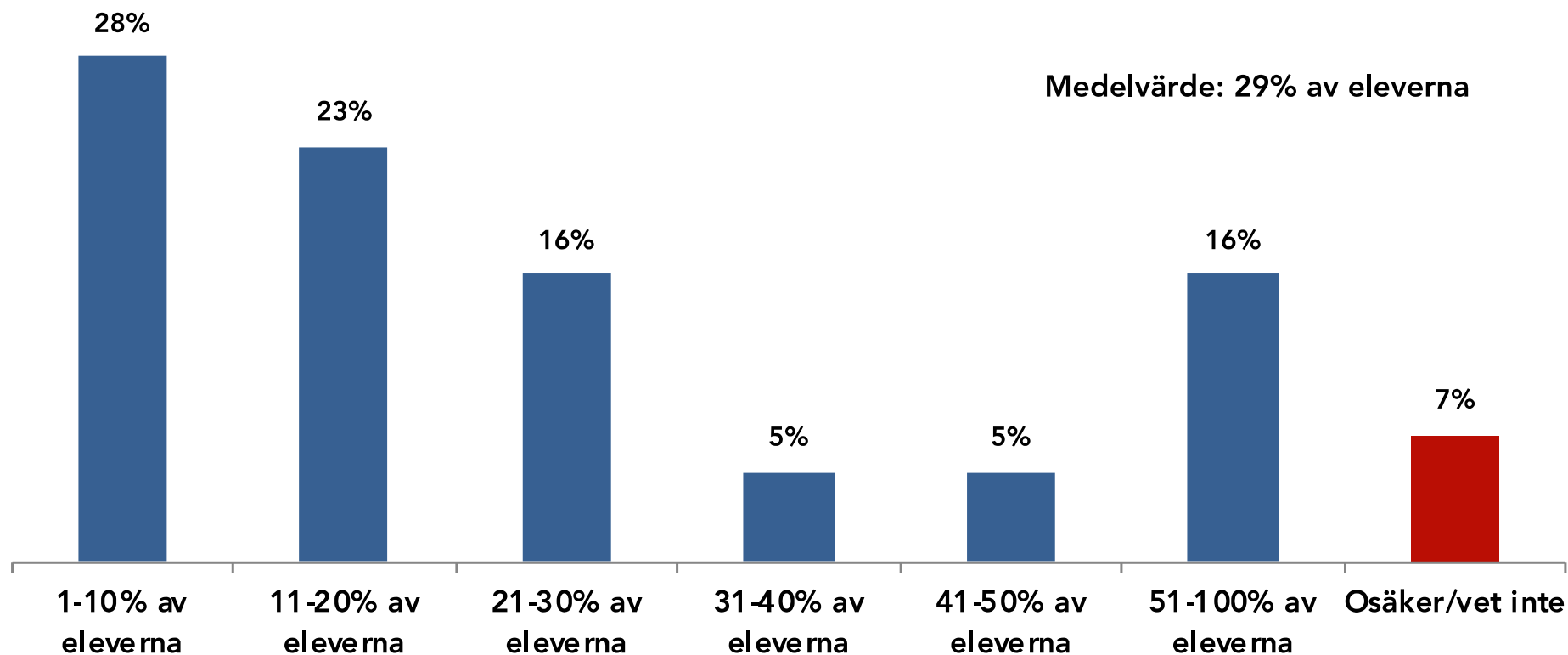
Hur många elever (procent av eleverna) brukar äta frukost på skolan en genomsnittlig dag då det serveras frukost?

Andelen elever som brukar äta frukost på skolan en vanlig dag – gymnasiet

Hur många elever (procent av eleverna) brukar äta frukost på skolan en genomsnittlig dag då det serveras frukost?

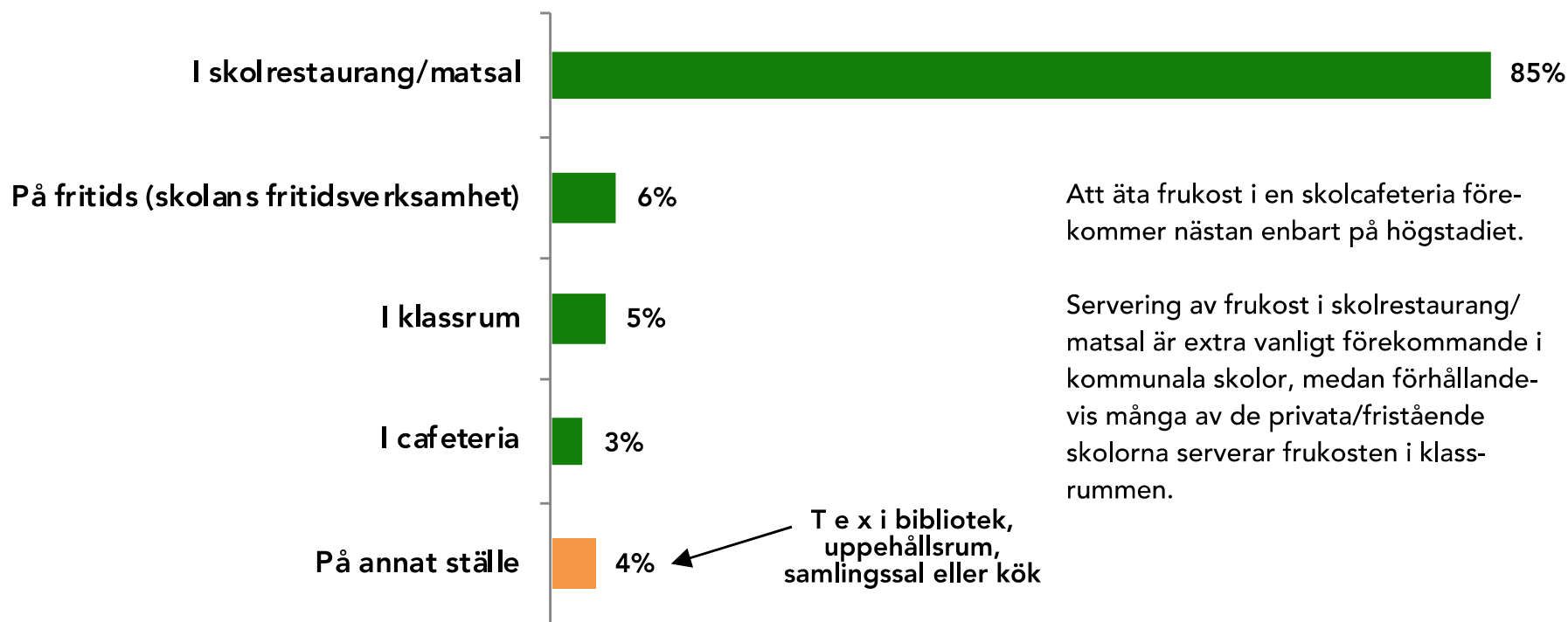

Plats för servering av frukost – grundskolan

Var serveras frukosten?

På några skolor serveras frukosten på mer än ett ställe, varför summan av staplarna är något högre än 100 procent.

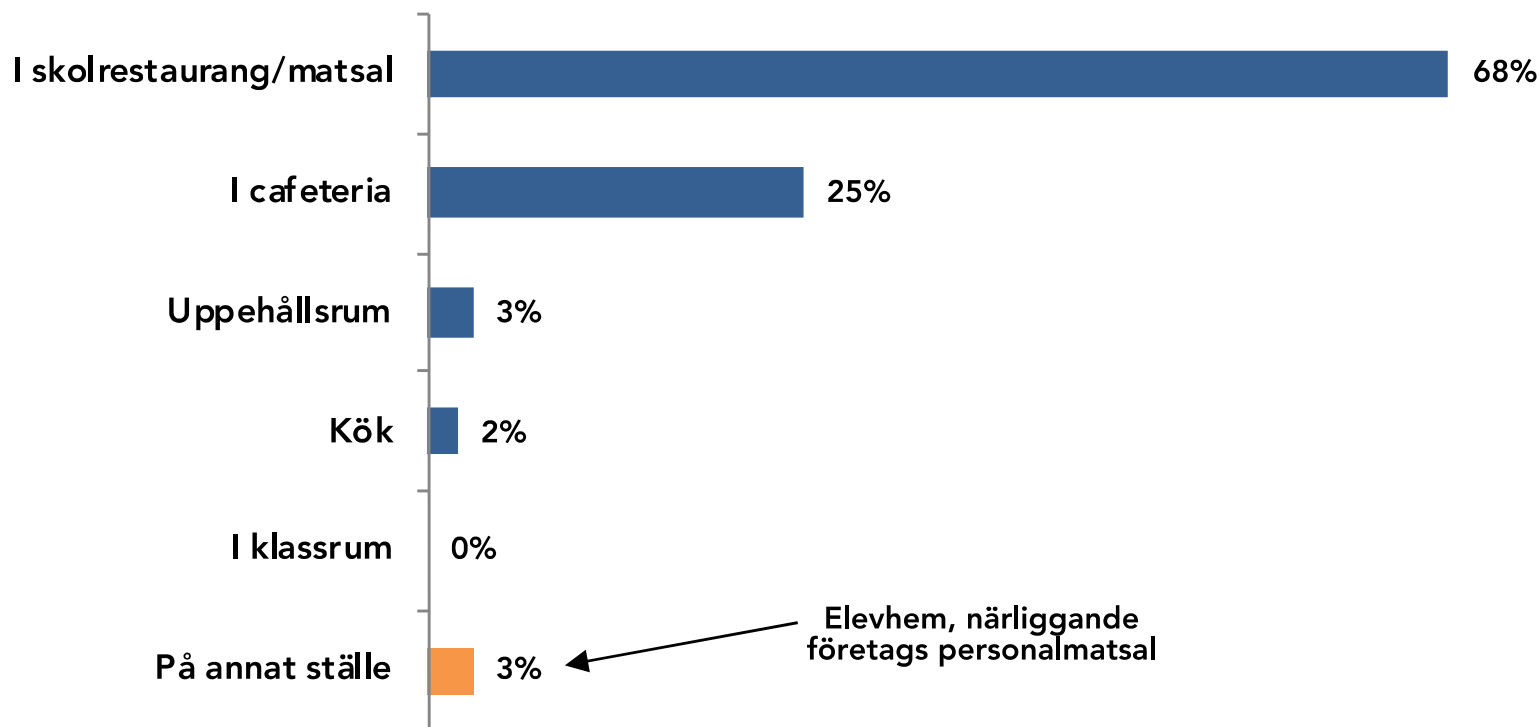

Plats för servering av frukost – gymnasiet

Var serveras frukosten?

På några skolor serveras frukosten på mer än ett ställe, varför summan av staplarna är något högre än 100 procent.

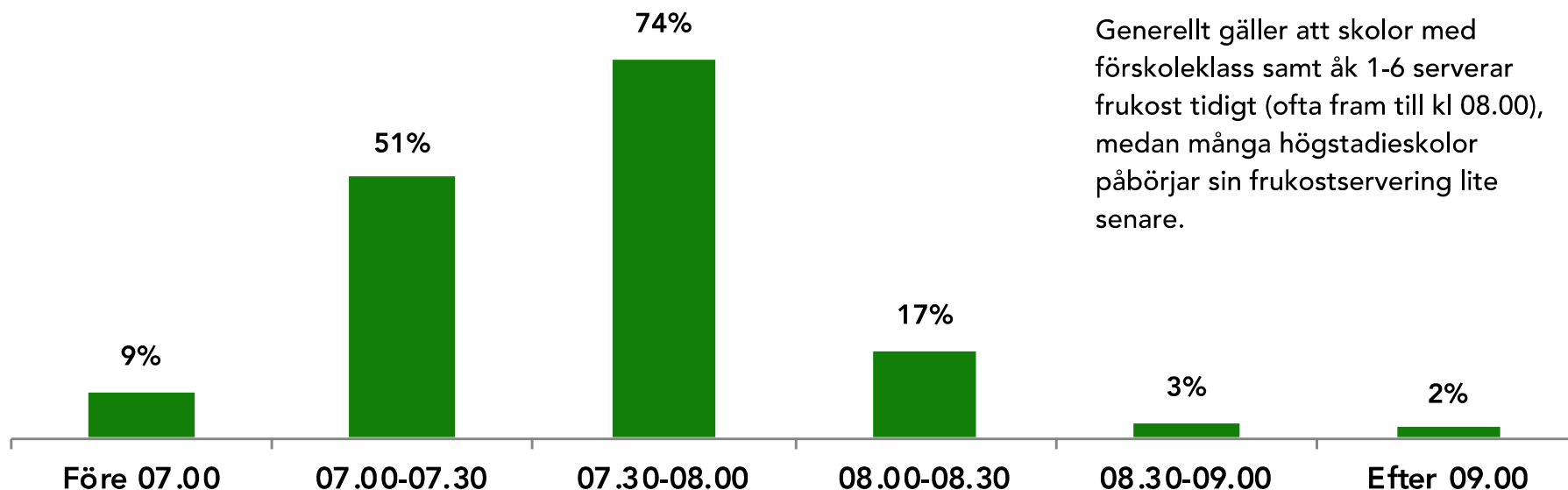

Tid för servering av frukost – grundskolan

När serverar ni frukost en normal dag?

I diagrammet visas under vilka tider (tidsperioder) på morgonen som frukosten serveras. Eftersom frukosten ofta serveras under en längre tid än de 30-minutersintervall som visas i diagrammet, så summerar staplarna till betydligt mer än 100 procent.

Generellt gäller att skolor med förskoleklass samt åk 1-6 serverar frukost tidigt (ofta fram till kl 08.00), medan många högstadieskolor påbörjar sin frukostservering lite senare.

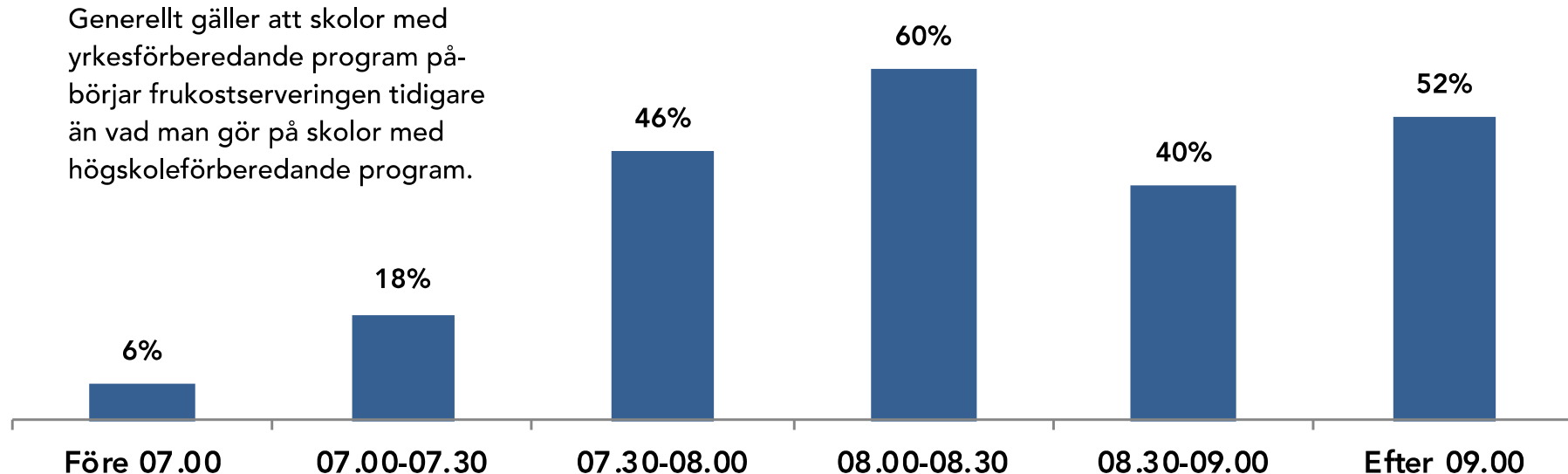

Tid för servering av frukost – gymnasiet

När serverar ni frukost en normal dag?

I diagrammet visas under vilka tider (tidsperioder) på morgonen som frukosten serveras. Eftersom frukosten ofta serveras under en längre tid än de 30-minutersintervall som visas i diagrammet, så summerar staplarna till betydligt mer än 100 procent.

Generellt gäller att skolor med yrkesförberedande program påbörjar frukostserveringen tidigare än vad man gör på skolor med högskoleförberedande program.

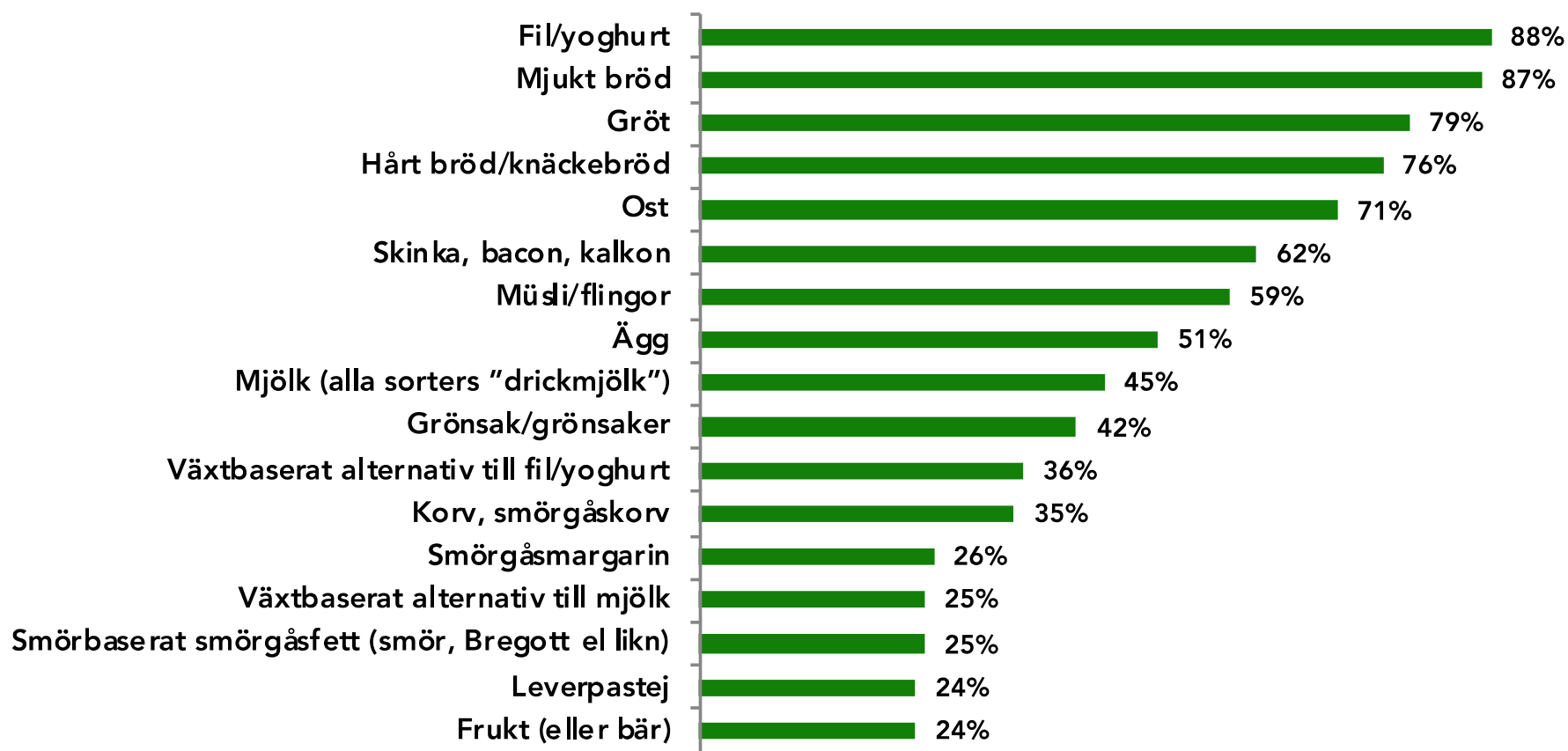
Skolfrukostens innehåll – grundskolan

Övre halvan av diagrammet

Bild 1

Vad brukar ni vanligtvis servera till frukost?

Flera svar möjliga

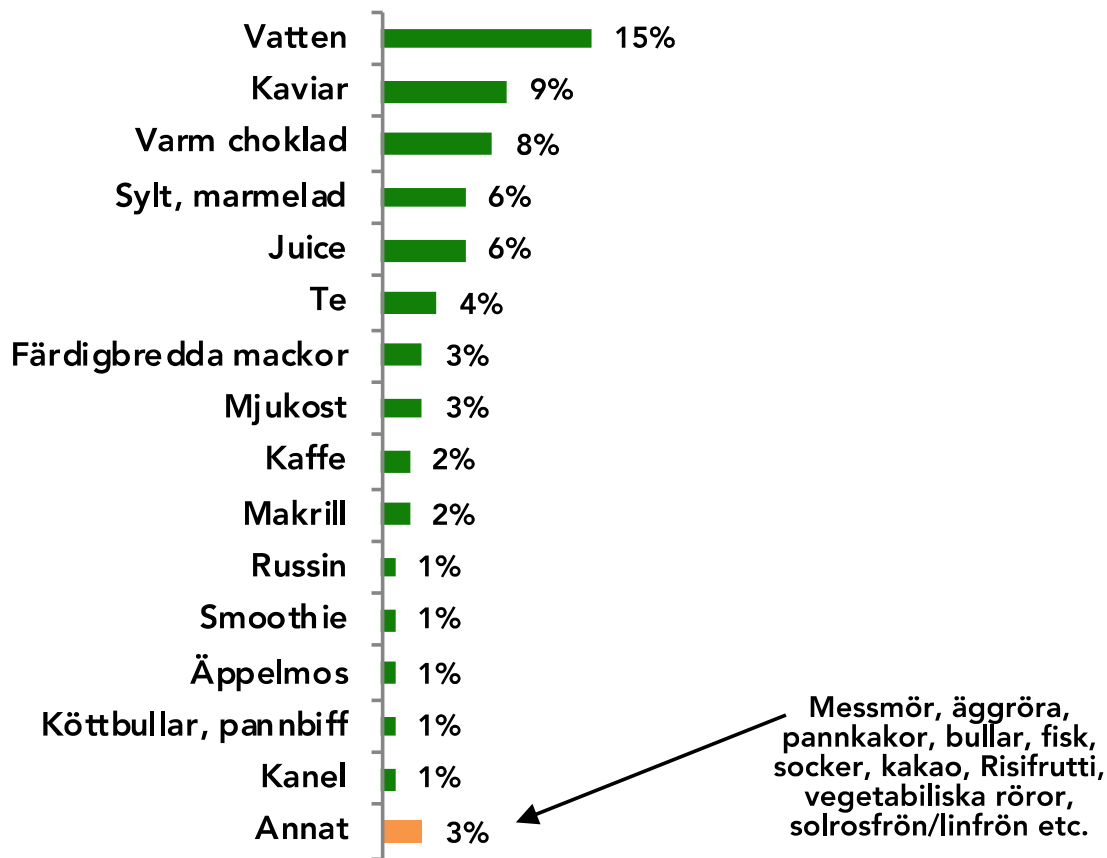
Skolfrukostens innehåll – grundskolan

Nedre halvan av diagrammet

Bild 2

Vad brukar ni vanligtvis servera till frukost?

Flera svar möjliga

Argument

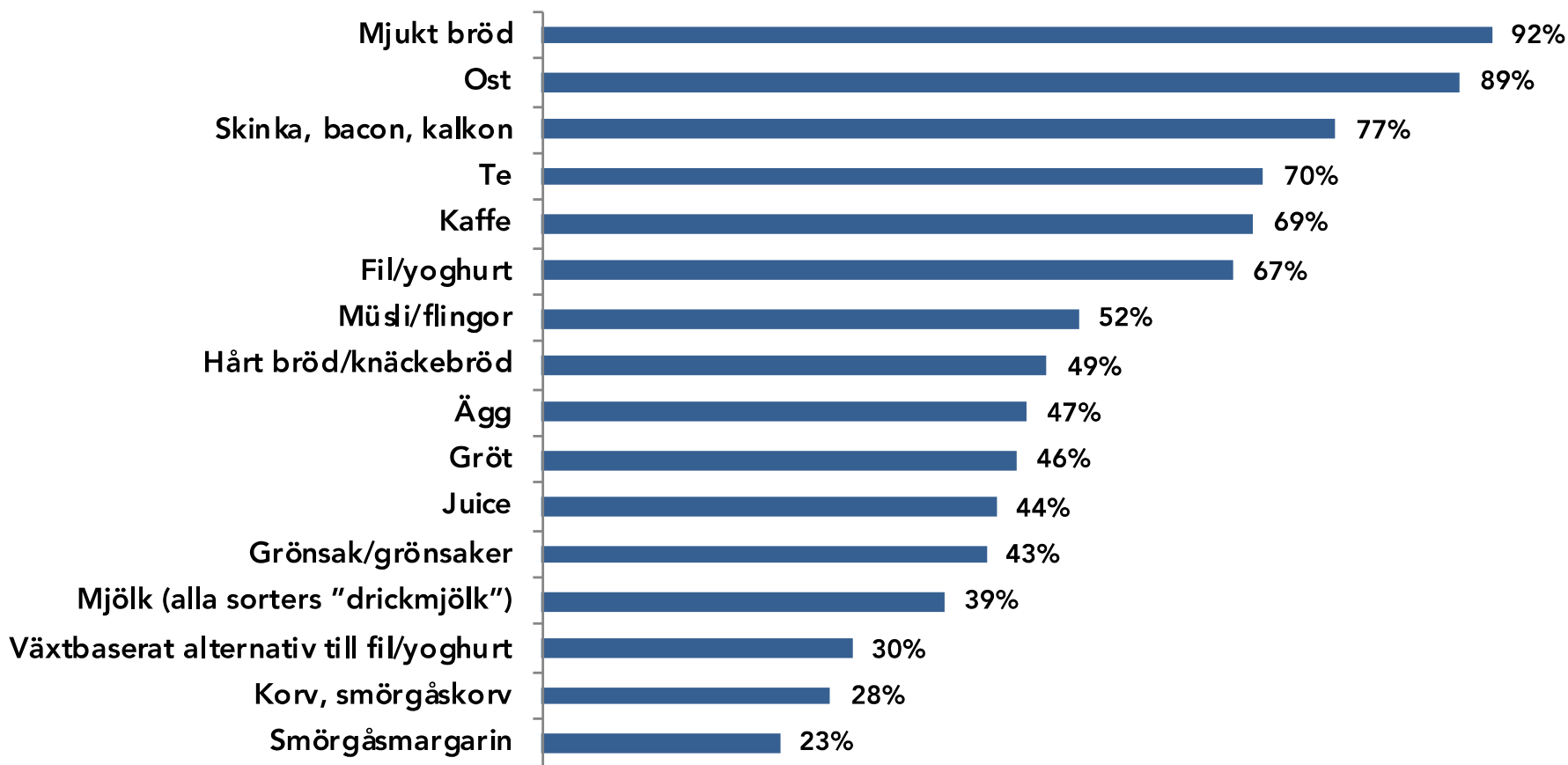
Skolfrukostens innehåll – gymnasiet

Övre halvan av diagrammet

Bild 1

Vad brukar ni vanligtvis servera till frukost?

Flera svar möjliga

Argument

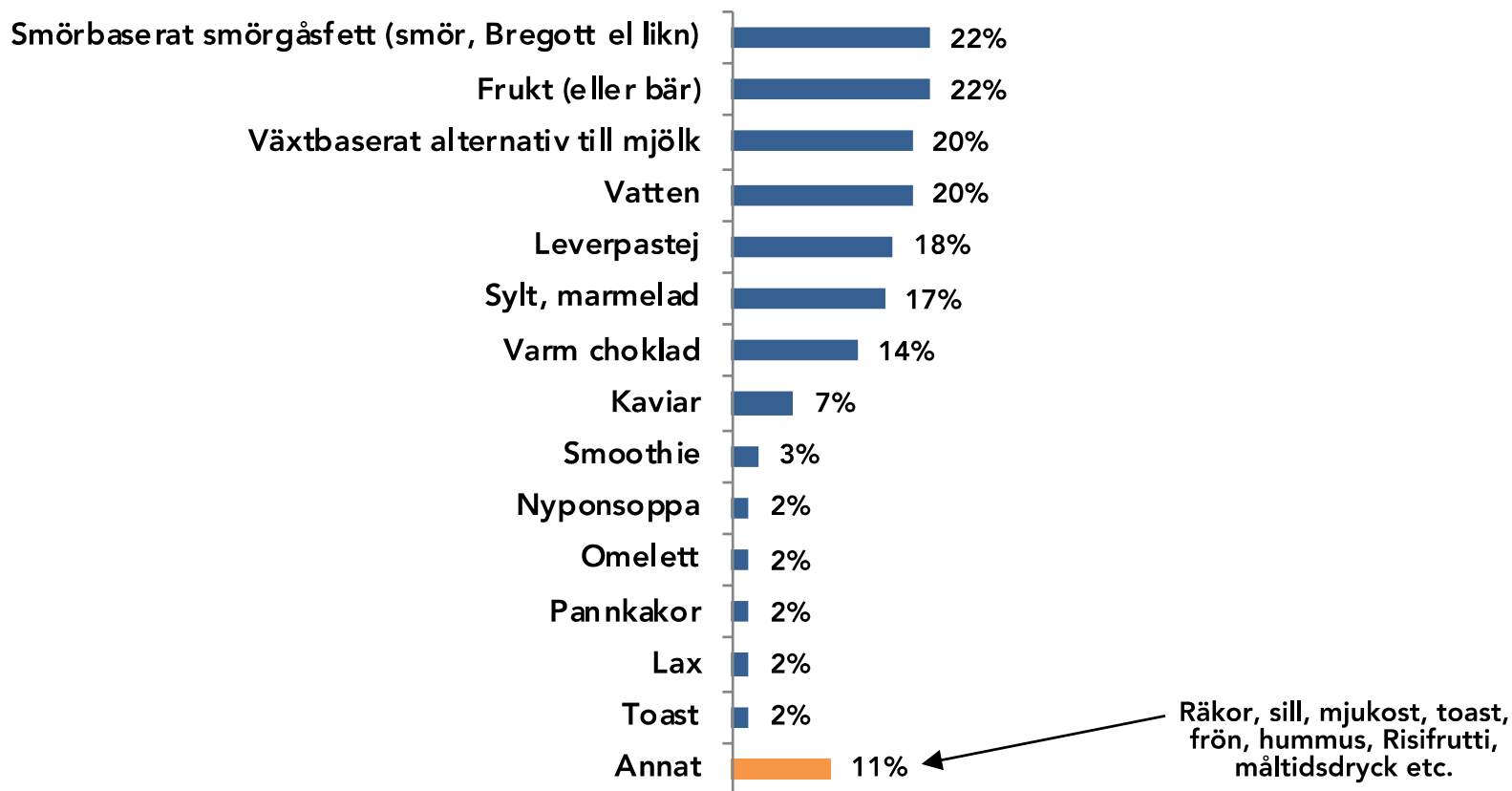
Skolfrukostens innehåll – gymnasiet

Nedre halvan av diagrammet

Bild 2

Vad brukar ni vanligtvis servera till frukost?

Flera svar möjliga

Kostnader och betalning för skolfrukosten

Faktafrågor

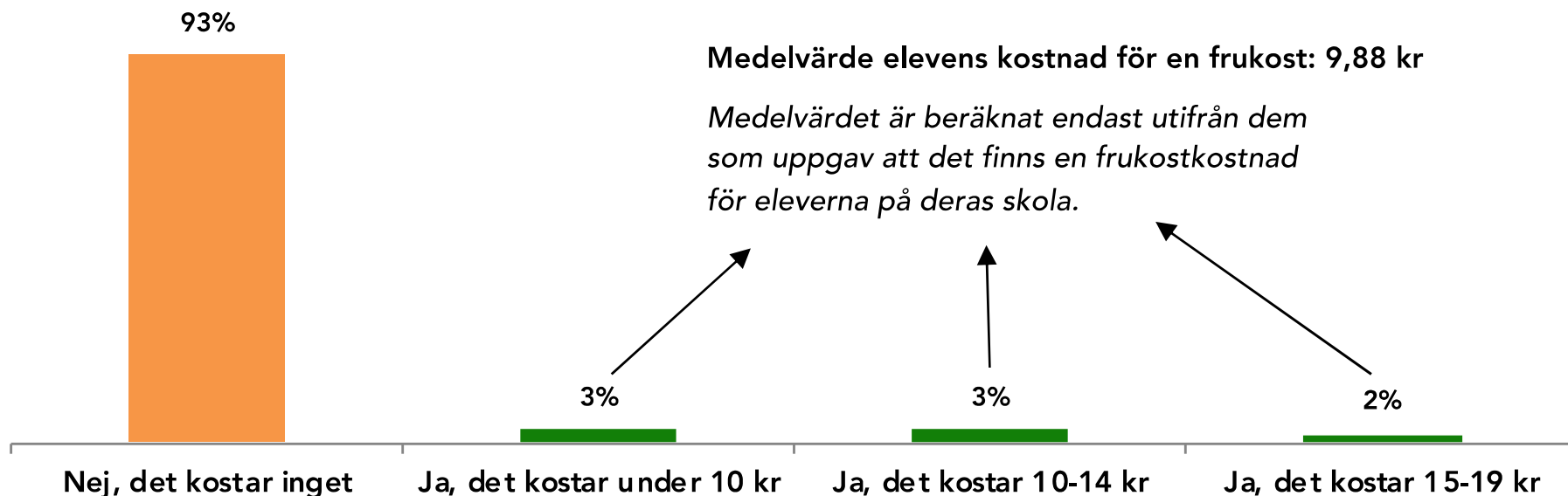
Frågorna i detta kapitel besvarades av de 71% av grundskolorna och 34% av gymnasieskolorna som serverar frukost på skolan.

Elevernas kostnad för skolfrukost – grundskolan

Kostar det något för en elev att äta frukost i skolan?

De som svarade att det är en kostnad för eleven att äta frukost i skolan fick ange den exakta kostnaden för detta. I diagrammet visas dessa svar i tre kostnadsintervall samt ett medelvärde beräknat utifrån de exakta svaren.

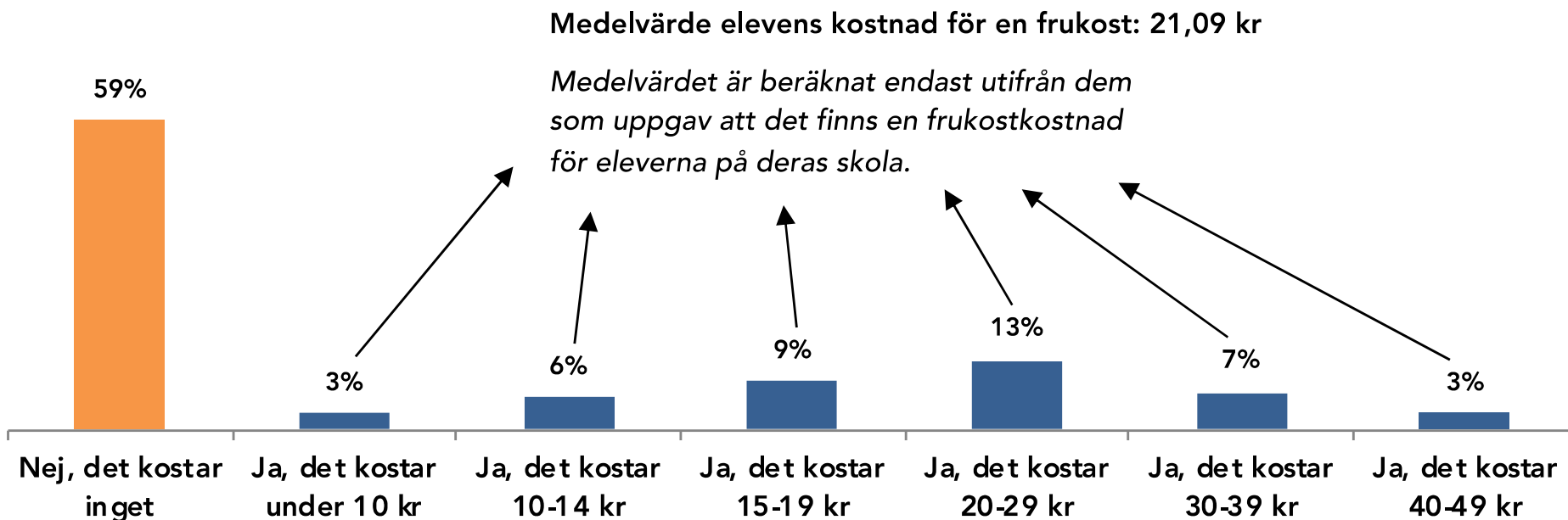

Elevernas kostnad för skolfrukost – gymnasiet

Kostar det något för en elev att äta frukost i skolan?

De som svarade att det är en kostnad för eleven att äta frukost i skolan fick ange den exakta kostnaden för detta. I diagrammet visas dessa svar i sex kostnadsintervall samt ett medelvärde beräknat utifrån de exakta svaren.

Skolans kostnad för skolfrukosten – grundskolan

Vilken var den genomsnittliga kostnaden per elev och frukost i din skola förra året, d v s 2019?

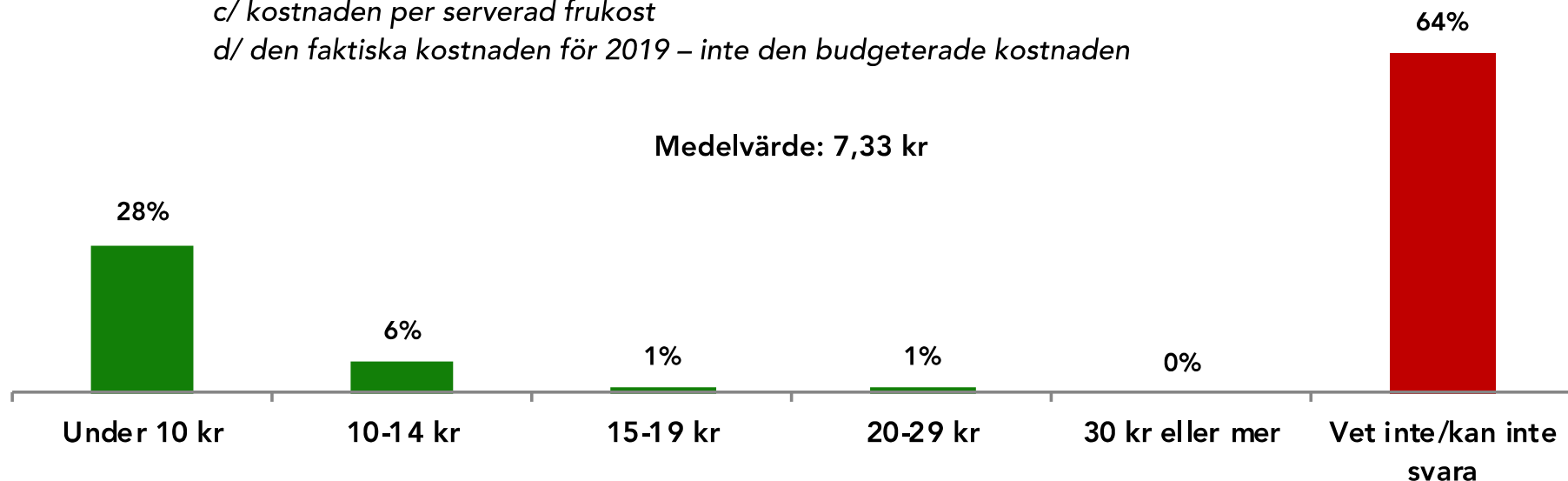
Observera att det vi frågar efter inte är det pris som eleven betalar, utan istället:

a/ er livsmedelskostnad, d v s kostnaden för mat och dryck i en frukost – räkna alltså inte med era kostnader för personal, transporter etc.

b/ kostnaden per elev, d v s räkna inte med eventuella vuxna som äter frukost (t ex pedagogiska måltider)

c/ kostnaden per serverad frukost

d/ den faktiska kostnaden för 2019 – inte den budgeterade kostnaden

Skolans kostnad för skolfrukosten – gymnasiet

Vilken var den genomsnittliga kostnaden per elev och frukost i din skola förra året, d v s 2019?

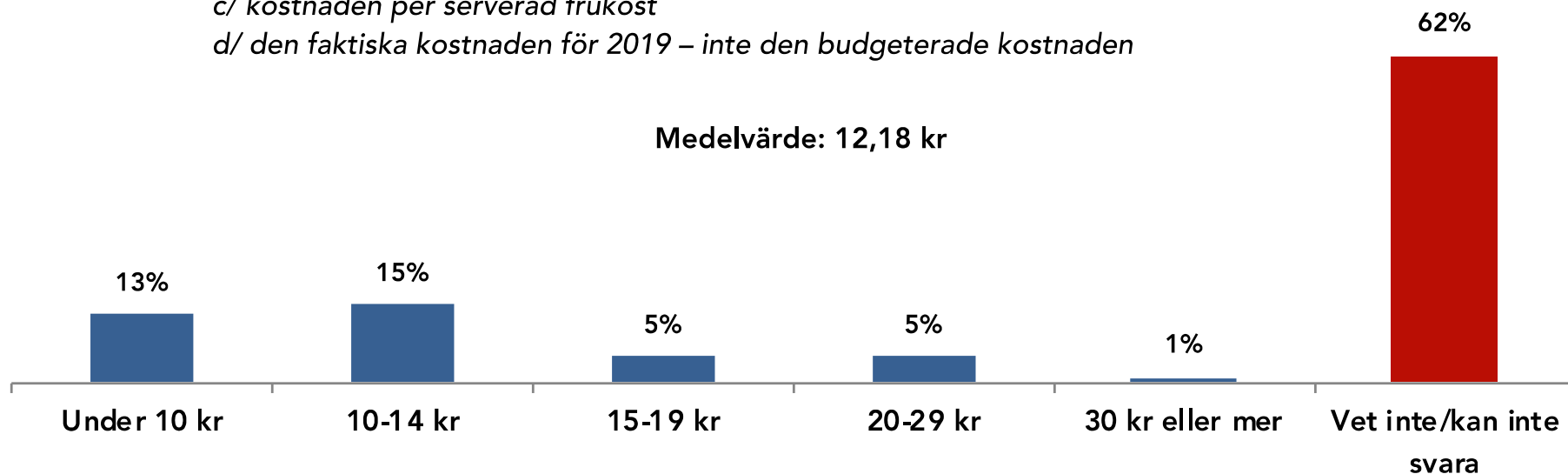
Observera att det vi frågar efter inte är det pris som eleven betalar, utan istället:

a/ er livsmedelskostnad, d v s kostnaden för mat och dryck i en frukost – räkna alltså inte med era kostnader för personal, transporter etc.

b/ kostnaden per elev, d v s räkna inte med eventuella vuxna som äter frukost (t ex pedagogiska måltider)

c/ kostnaden per serverad frukost

d/ den faktiska kostnaden för 2019 – inte den budgeterade kostnaden

Berättelser om de elever som äter
respektive inte äter frukost i skolan

Attitydfrågor/subjektiva bedömningar

*Frågorna i detta kapitel besvarades av de 71% av grundskolorna
och 34% av gymnasieskolorna som serverar frukost på skolan.*

Vilka elever brukar äta skolfrukost? – grundskolan

Bild 1

En öppen fråga i undersökningen löd:

Ser du något mönster i vilken typ av elever det är som brukar äta frukost på skolan?

Många svarade att de inte ser något tydligt mönster – att alla typer av elever äter frukost på skolan.

”När det är mörkt ute är det fler som äter på skolan än under våren.”

Men det vanligaste svaret är nog ändå att det i första hand är de elever som går på fritids som äter skolfrukost.

”De som är inskrivna på fritids. De andra barnen kommer senare – när skolan börjar.”

”Bara de som går på fritids.”

Vilka elever brukar äta skolfrukost? – grundskolan

Bild 2

Två andra typer av elever nämndes också i många av de öppna svaren:

De som har föräldrar som börjar sina arbeten tidigt och som därmed måste lämna sina barn på skolan tidigt. Och då åsyftar de föräldrar som börjar sina arbeten vid 07.00 – eller senast 07.30.

"De elever som har föräldrar som börjar arbeta vid 07.00."

"Elever som har föräldrar som börjar arbeta tidigt och som inte hinner äta hemma."

De yngre eleverna. Många upplever att det främst är i årskurserna F-3 – och på vissa skolor även en bit in på mellanstadiet – som eleverna äter skolfrukost. Det är mindre vanligt att äldre grundskoleelever – senare delen av mellanstadiet samt hela högstadiet – äter skolfrukost.

"De minsta barnen äter oftare frukost än de äldre."

"Små barn – från 5 till 10 års ålder."

"Ju äldre de blir, desto färre som äter frukost."

Vilka elever brukar äta skolfrukost? – gymnasiet

Bild 1

Även gymnasieskolorna fick svara på den öppna frågan:

Ser du något mönster i vilken typ av elever det är som brukar äta frukost på skolan?

Vissa mönster i svaren känns igen från grundskolorna, t ex att det ofta är elever som reser långt som äter frukost.

"Eleverna som pendlar en längre bit kommer tidigare och äter här."

"Resande elever är de mest frekventa frukostgästerna. Vi har ett stort upptagnings- område och eleverna har kanske 45-60 minuters resa till skolan, enkel väg."

Det är inte helt ovanligt att elever som går på gymnasiet bor på elevhem eller att det är en internatskola. I dessa fall är det mycket vanligt att eleverna äter frukost på skolan.

"Först och främst är det internateleverna som äter frukost."

"Generellt är det de som bor på elevhemmet."

Vilka elever brukar äta skolfrukost? – gymnasiet

Bild 2

En hel del av de medverkande gymnasieskolorna har någon form av idrottsinriktning och på dessa skolor är det tydligt att just dessa idrottselever ofta äter skolfrukost.

"De som går på hockeygymnasiet."

"Det är framför allt idrottseleverna på idrottsgymnasiet som äter hos oss."

På några skolor som har både högskoleförberedande och yrkesförberedande program upplever man att det främst är elever på yrkesprogrammen som äter frukost på skolan.

"Det brukar vara flest killar – de som går på yrkesprogrammen."

"Lantbruks- och skogsbrukseleverna äter oftast frukost, mest killar."

"Det är en del fordonselever och många idrottselever."

"Det är mest de som går på lantbrukarlinjen."

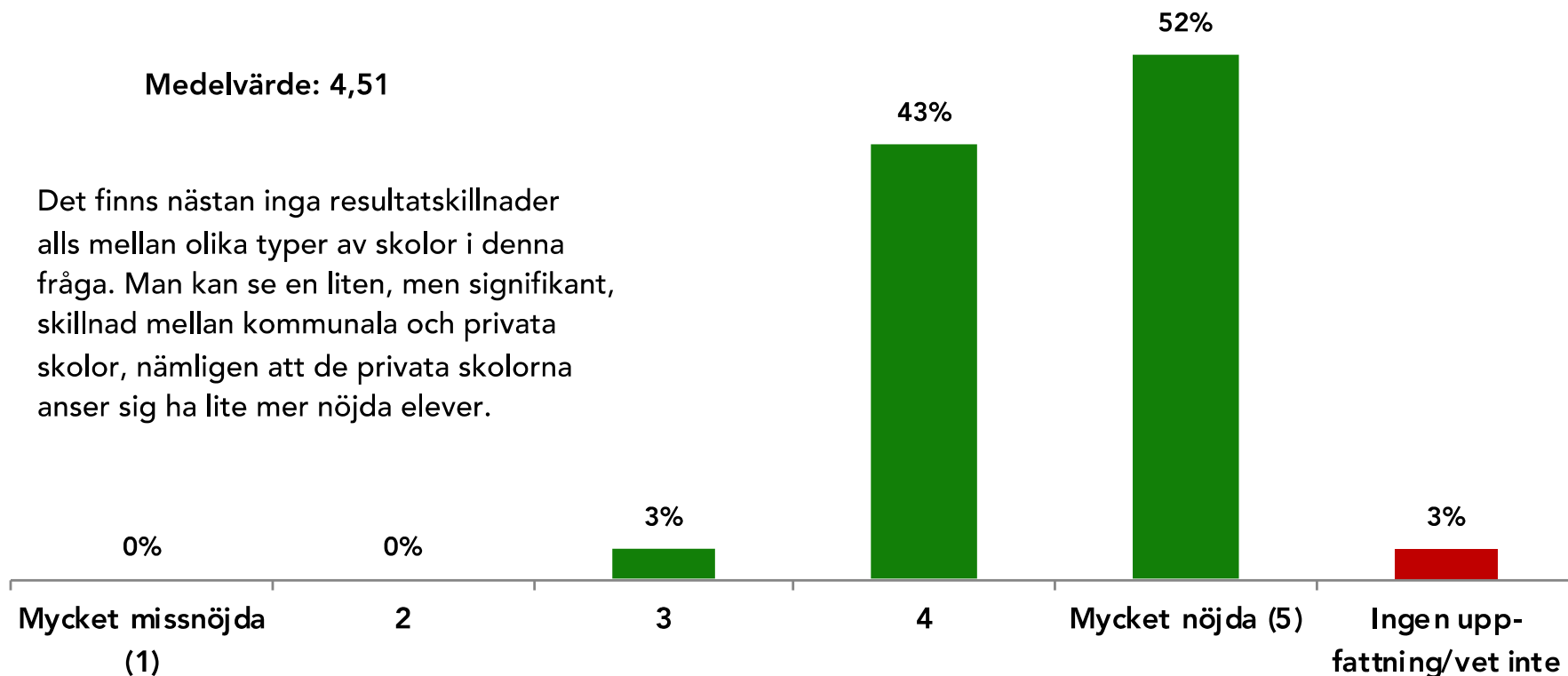

Hur nöjda är eleverna med skolfrukosten? – grundskolan

Hur nöjda eller missnöjda upplever du att de elever som äter frukost på skolan är med denna frukost, totalt sett?

Medelvärde: 4,51

Det finns nästan inga resultatskillnader alls mellan olika typer av skolor i denna fråga. Man kan se en liten, men signifikant, skillnad mellan kommunala och privata skolor, nämligen att de privata skolorna anser sig ha lite mer nöjda elever.

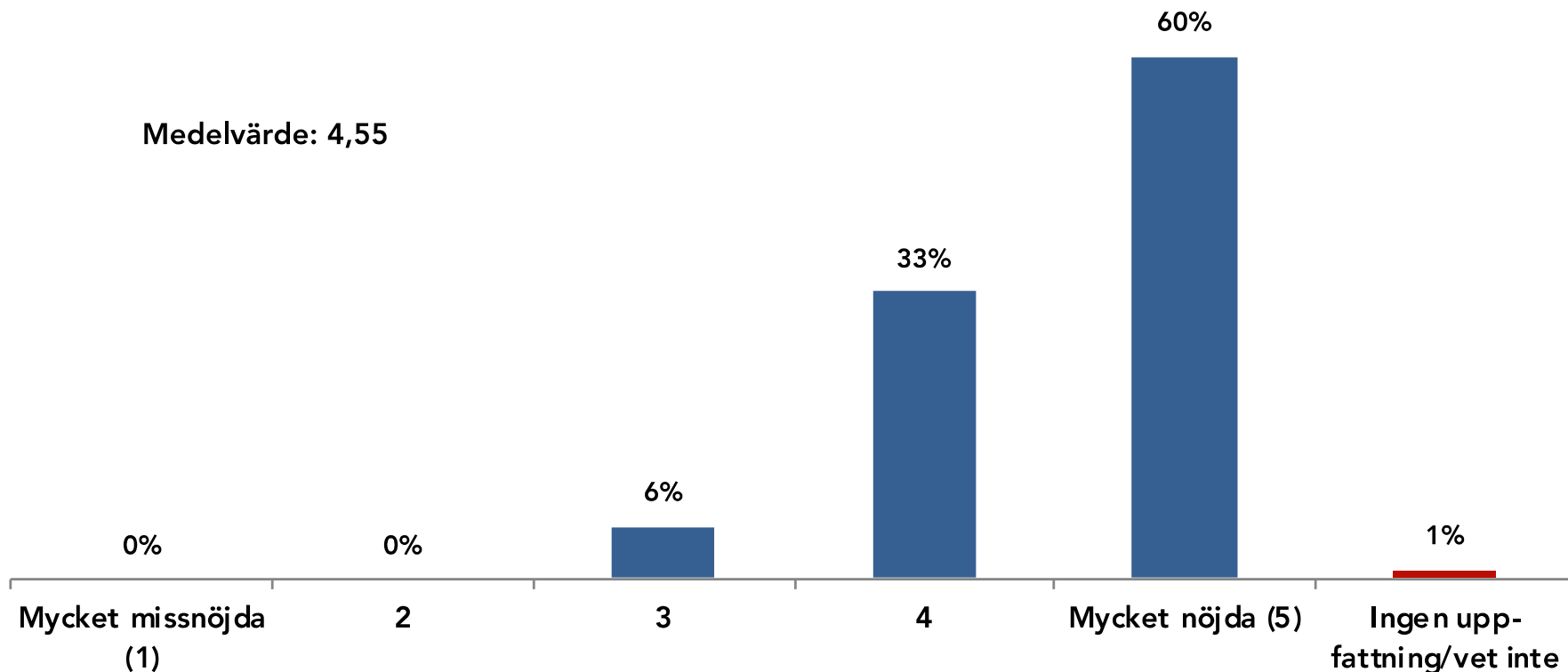

Hur nöjda är eleverna med skolfrukosten? – gymnasiet

Hur nöjda eller missnöjda upplever du att de elever som äter frukost på skolan är med denna frukost, totalt sett?

Medelvärde: 4,55

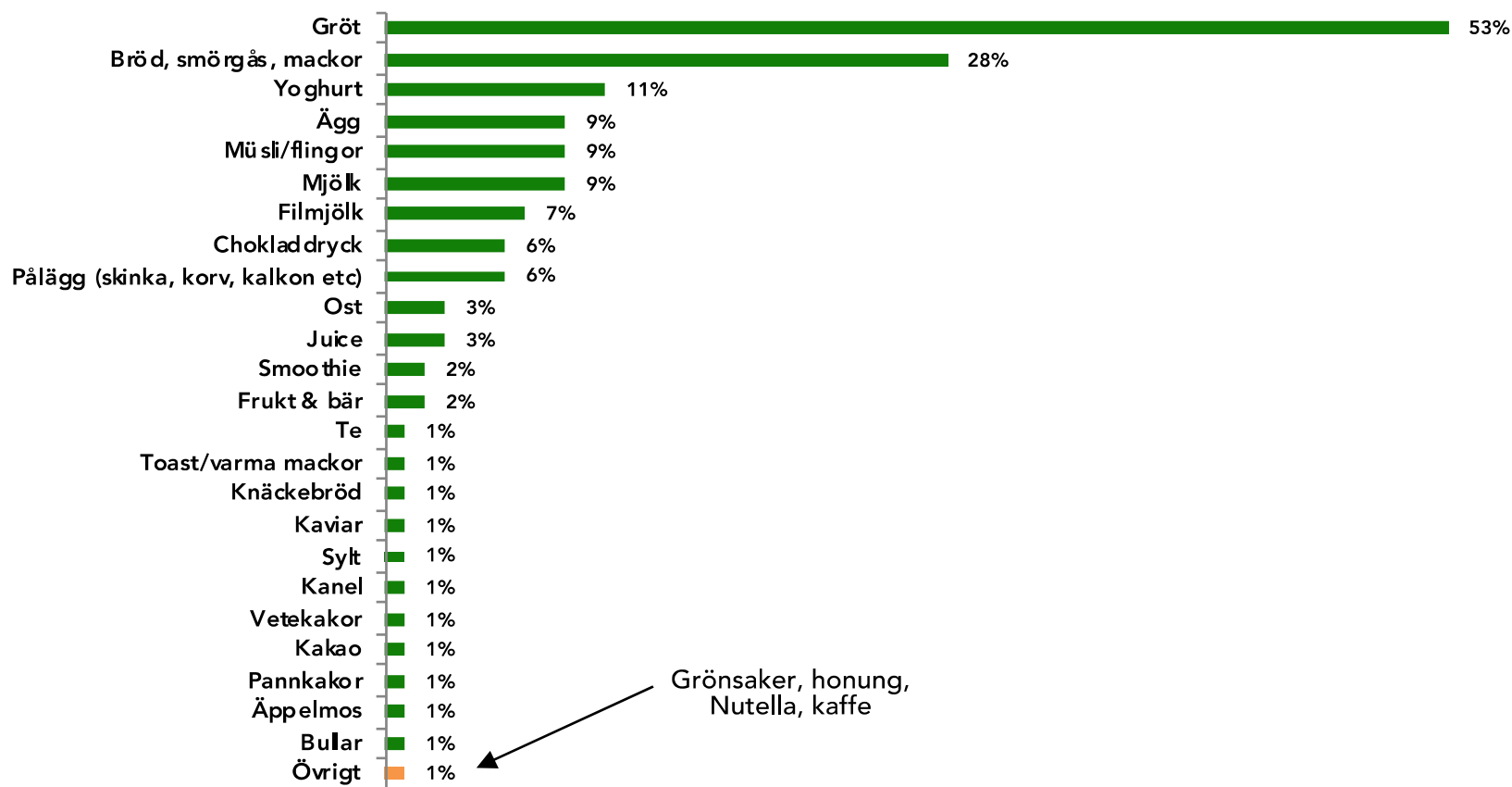

Skolfrukostens mest uppskattade innehåll – grundskolan

Vad av det ni serverar till frukost upplever du att eleverna uppskattar mest?

Öppna svar som i efterhand har kategoriserats och kvantifierats

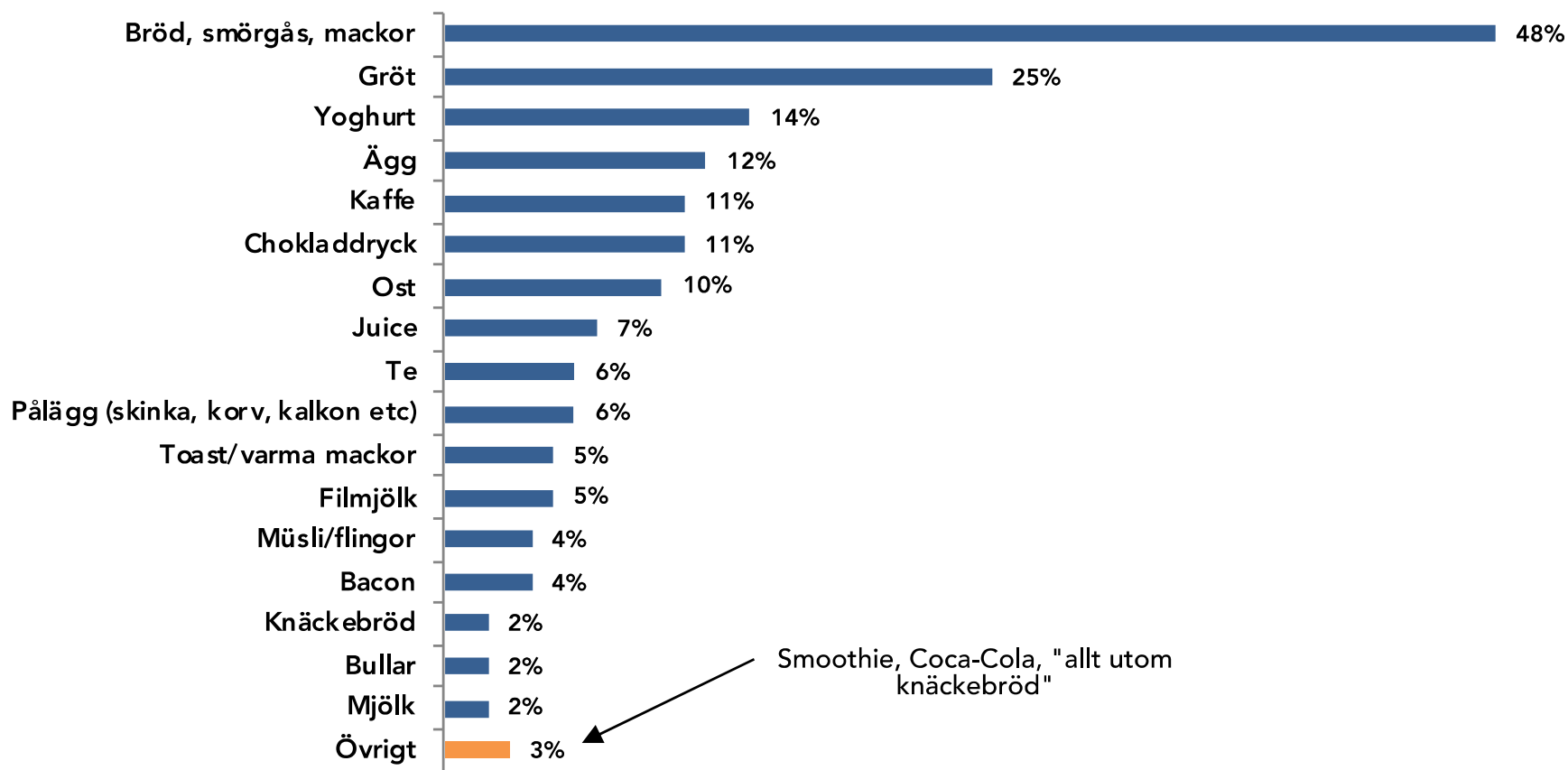

Skolfrukostens mest uppskattade innehåll – gymnasiet

Vad av det ni serverar till frukost upplever du att eleverna uppskattar mest?

Öppna svar som i efterhand har kategoriserats och kvantifierats

Skolfrukostens effekt på eleverna – grundskolan och gymnasiet

En viktig, öppen fråga i undersökningen handlade om vilken inverkan frukosten har på eleverna. Frågan ställdes på samma sätt till grundskolorna som gymnasierna:

Upplever du att frukosten i skolan får någon effekt på de elever som äter den? Vilka effekter har du i så fall uppmärksammat?

De allra flesta upplever positiva effekter på eleverna, och beskrivningarna av dessa effekter innehåller huvudsakligen följande ord och begrepp:

- Gladare och trevligare, bättre humör
- Orkar mer, pigga, alerta
- En bra start på dagen
- Lugnare när de är mätta, arbetsro i klassrummet
- Klarar skoldagen bättre
- Bättre inläring och studieresultat, lättare att koncentrera sig på undervisningen
- Energi fram till lunch
- Är inte sjuka så ofta

Resultatet är detsamma – lika positivt – på grundskolorna som på gymnasieskolorna.

Sammanfattande synpunkter på servering av frukost i skolan

Attitydfrågor/subjektiva bedömningar

*Frågorna i detta kapitel besvarades av de 71% av grundskolorna
och 34% av gymnasieskolorna som serverar frukost på skolan.*

Tips och råd till skolor som ännu inte börjat servera frukost – grundskolan

De grundskolor som serverar frukost idag ombads komma med råd till skolor som ännu inte påbörjat någon servering av frukost. Den öppna frågan i undersökningen löd:

Har du några råd och tips till de skolor som ännu inte börjat servera frukost, men som är på gång att börja göra det?

Det särklassigt vanligaste rådet var helt enkelt att börja servera frukost i skolan. "Sätt igång!". Många föreslog att skolor skulle börja i liten skala och på ett enkelt sätt, för att inte ta sig vatten över huvudet. Sedan kan de successivt utveckla och bygga ut frukosten – i takt med vad som känns bra på respektive skola.

Det lämnades också en hel del andra råd i de öppna svaren, till exempel:

- Se till att frukosten är varierande – inte exakt samma innehåll varje dag
- Gör eleverna delaktiga i skolfrukosten – låt dem vara med och påverka vad som serveras, miljön samt serveringstiderna. Kanske via matråd eller elevundersökningar?
- Följ Livsmedelsverkets rekommendationer. Det som serveras ska vara nyttigt/näringsrikt.
- Se till att frukosten läggs upp och serveras på ett tilltalande sätt.
- Använd gärna matsedel/meny, så att eleverna vet vad som kommer att serveras.
- Viktigt med en trevlig miljö – lugn och mysig.

Tips och råd till skolor som ännu inte börjat servera frukost – gymnasiet

Även de gymnasieskolor som serverar frukost idag ombads, genom en öppen fråga, att komma med råd till skolor som ännu inte påbörjat någon servering av frukost:

Har du några råd och tips till de skolor som ännu inte börjat servera frukost, men som är på gång att börja göra det?

Även i denna fråga överensstämde gymnasieskolornas råd mycket väl med dem som gavs av grundskolorna. Det var dock två saker som nämndes extra mycket bland gymnasie-skolorna:

- Se till att verkligen servera frukost – en hel del gymnasieelever får inte i sig någon frukost alls annars eftersom de inte äter hemma.
- Gör eleverna delaktiga i skolfrukosten. På gymnasienivå kommer elever inte att äta skolfrukost om de inte lockas av det som serveras.

Skolor som inte serverar frukost idag

Attitydfrågor/subjektiva bedömningar

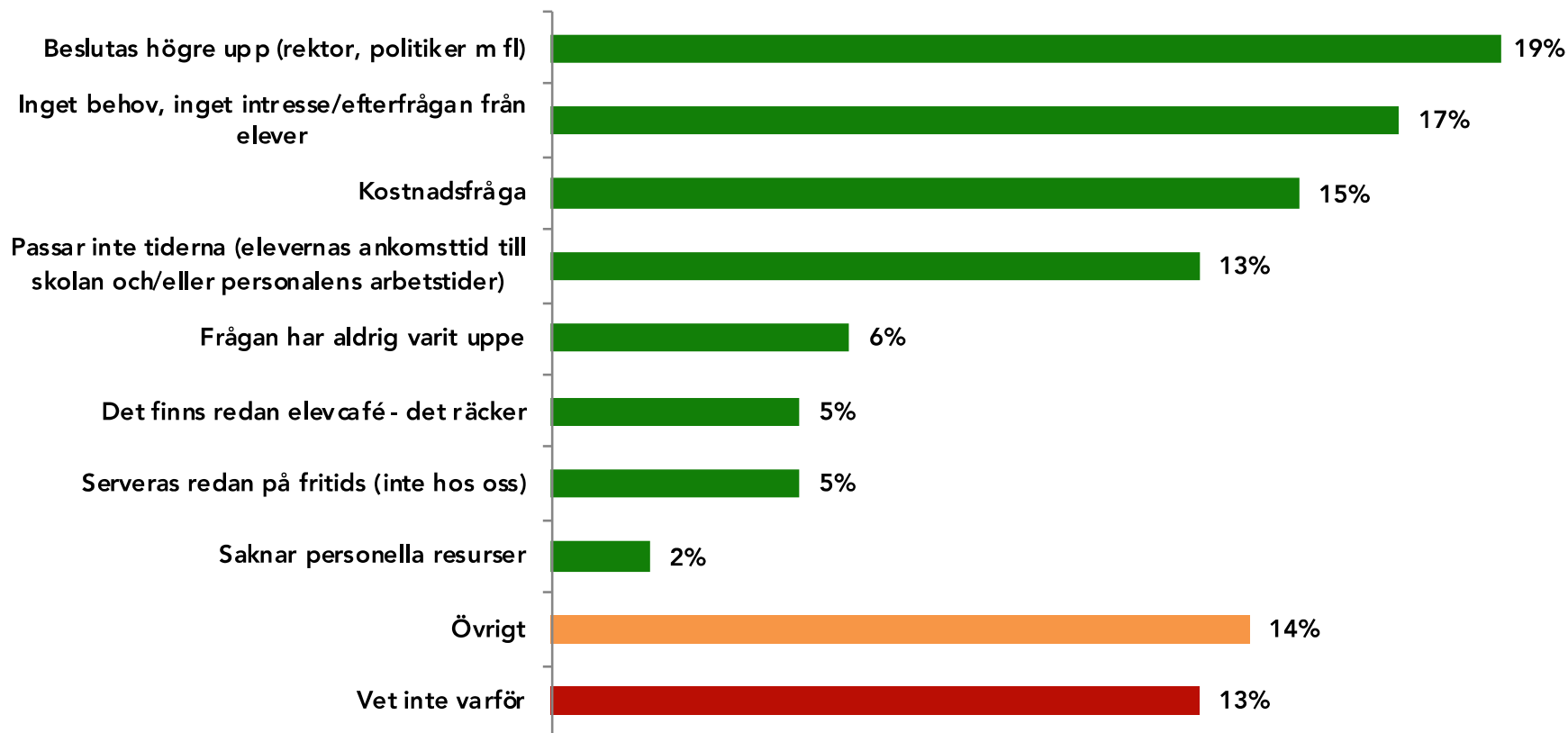
Frågorna i detta kapitel besvarades av de 28% av grundskolorna och 65% av gymnasieskolorna som inte serverar frukost på skolan.

Skäl till att inte servera frukost i skolan – grundskolan

Varför är frukost till eleverna inget ni funderat på i din skola?

Öppna svar som i efterhand har kategoriserats och kvantifierats. Frågan besvarades endast av de skolor som inte serverar frukost idag och som inte funderar på att börja göra det heller.

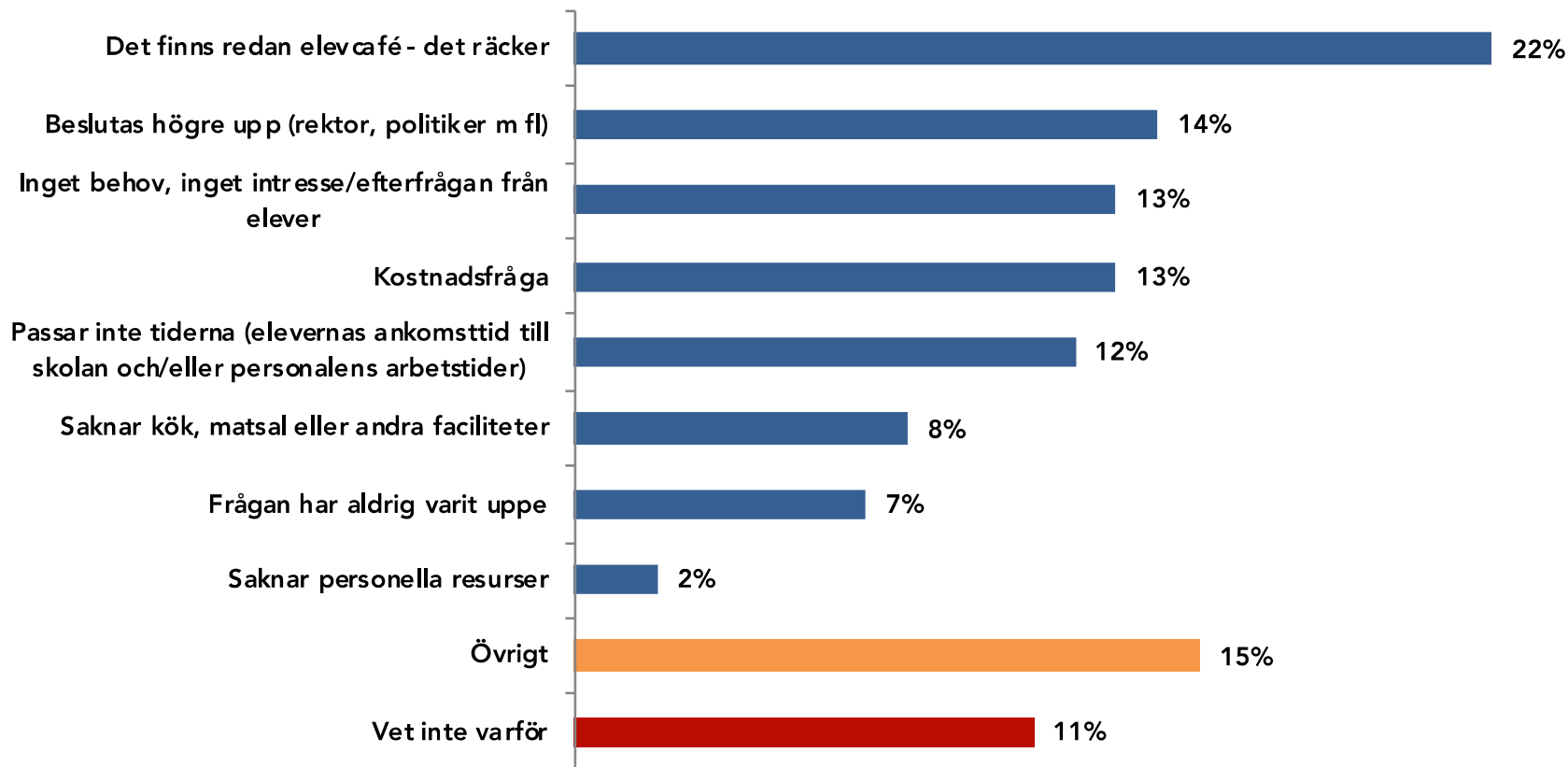

Skäl till att inte servera frukost i skolan – gymnasiet

Varför är frukost till eleverna inget ni funderat på i din skola?

Öppna svar som i efterhand har kategoriserats och kvantifierats. Frågan besvarades endast av de skolor som inte serverar frukost idag och som inte funderar på att börja göra det heller.

Informations- och inspirationskällor gällande maten i skolan

Attitydfråga/subjektiv bedömning

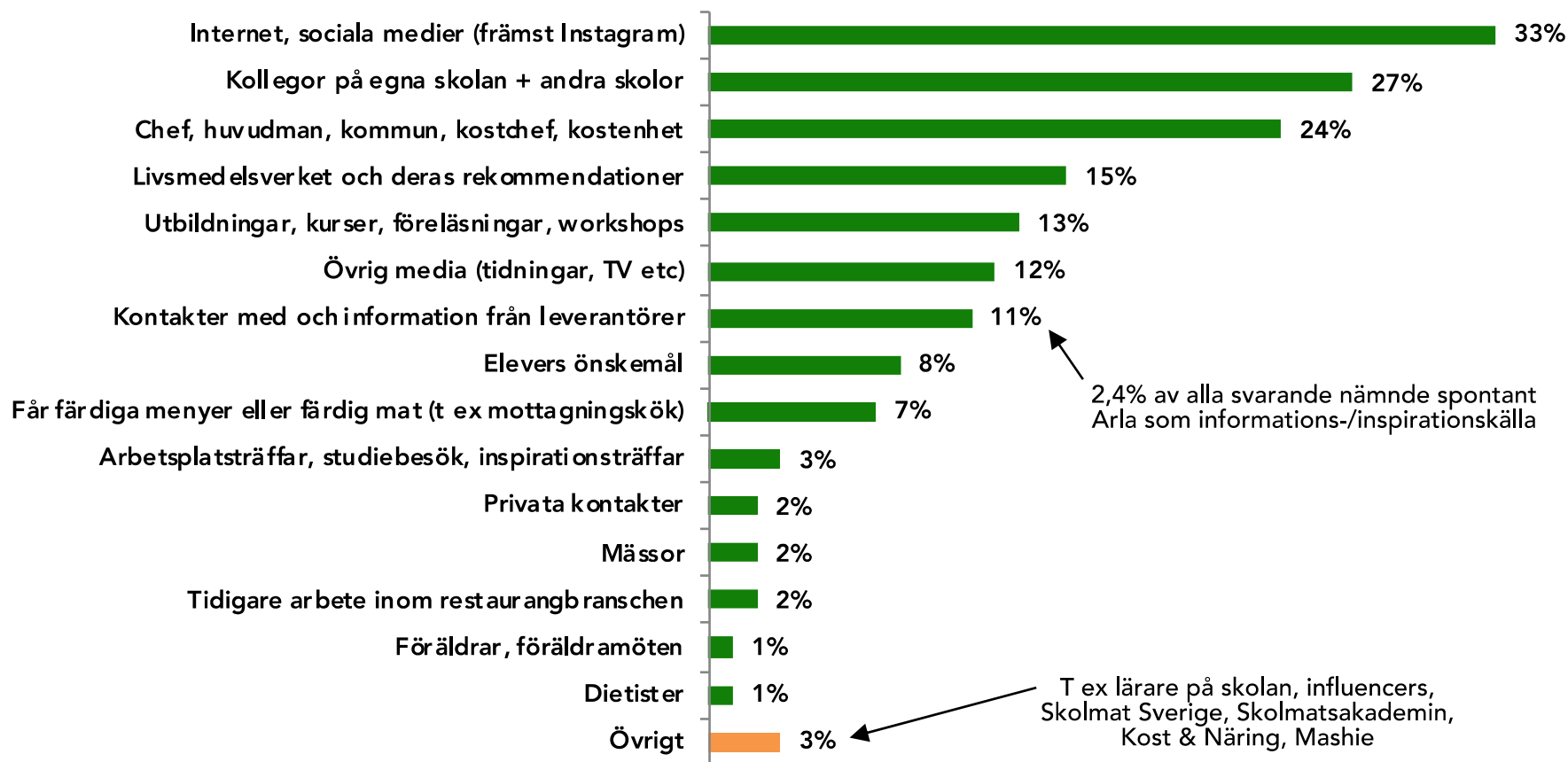
*Denna avslutande fråga besvarades av samtliga
medverkande grundskolor och gymnasieskolor.*

Information och inspiration kring skolmaten – grundskolan

Varifrån får eller hämtar du information och inspiration kring maten i skolan?

Öppna svar som i efterhand har kategoriserats och kvantifierats.

Information och inspiration kring skolmaten – gymnasiet

Varifrån får eller hämtar du information och inspiration kring maten i skolan?

Öppna svar som i efterhand har kategoriserats och kvantifierats.

